Te dokker på Kampen skole

Lykkeveien

Ein fortelling om maidagar 1945

Av
Else Olsen

Varmen Forlag A/S

Varmen forlag A/S 1989
ISBN-82-7458-009-5

Randaberg Trykk

Vi takker for mottat støtte fra:
Samvirkende Fagforeninger. Folkets Hus.
Iran Import, Løkkeveien.
Stavanger AOF Forening.
Arbeidernes Historielag i Rogaland.

Bilder udlånt av: AOF, Tor Egge, Peer Hausken, Sverre Lura, Tora Moen, Else Simonsen, Solveig Wathne, Thomas Gjesteland, Stavanger Aftenblad, Stavanger Museum, Byarkivet, Statsarkivet, Rogalands Avis og Den katolske menighet.

Innhold

Godagen 7
Fred 11
Koffer gjørr di sånn? 15
Gods og gyll 23
Kvide brø 29
På jakt 41
Der og di 51

Hvor stammer uttrykkene fra?

«Å maie seg ut».

Uttrykket betyr i dag at man pynter seg på en overlesset måte, smakløs måte, spjåker seg ut. Egentlig er det uttrykk for å smykke seg med lauv, og det kommer av det tyske «meien» som er avledet av månedsnavnet Mai. Man pyntet seg gjerne med lauv under vårfesten.

R.A. 1988.

kan Du gjennem Ditt liv
og Din dåd
Berøre det barnlige skjær
til den siste,
Da kan Du regnbuen over
Din grav,
Da kan Du glorien over
Din kiste.

Kampen skole, 4/11 46.

Anna Wiedenhus.

Godagen

6. mai 1985 satt eg hjemma og leste avisene. Di va fodle av fortellingar og billeder fra fredsdagane i 1945. Lide eller ingenting om koss ongar hadde det disse dagane, skreiv journalistane om. Ungar eksisterte ligsom ikje.

Det bestemde eg meg for å gjørr någe med, og derfor e denne bogå blitt te.

Det e fysst og fremst ein såkallde skjønnlitterære bog. Men det e og ei historiske og ei kulturelle bog.

Handlingå udspele seg i strøge mydlå Lykkeveien og torjå, i Stavanger. Både huser og gader og mennesker så virka der, e minner i dag.

Kampen va skolen ungane i bogå gjekk på. Derfor e bogå ein spesielle hilsen te dokker på Kampen skole i dag.

– Lydane våre i trappeoppgangar og skolegård –

– Jobbingå våres, då me hadde historieprøve, og fekk lov av frøken Wiederkjerr te å ha bogå åben.

– Stillheden – då lerar Njå leste guttabøger for oss di siste ti minuttane av regnetimen.

Litt av lydane, jobbingå og stillheden ska dokker nå få tebars.

Men strøge så teksten og billedene e henta fra ligge midt i sentrum, og hørre derfor te adle Stavangerfolk, og sellfølgeligt adle skoleungane, på adle skolane i byen.

Eg håbe dokker vil bruga bogå i historietimane. På side 48 og 49 e der et finfint billed fra Strandgadå. Tenk om adle skolane kunne gå isamen om å lage ei fine modellgada, så kunne stillas ud i kulturhuset? Huså kunne dokker laga på sløyden. Ka?? Og så kunne dokker vel bruga modellkitt, og møje møje aent. Fantasi e der merr enn nok av. Det e eg skråsikker på. På billede e der bare elleve hus. Der sko ha vært et hus te kver skole. Tenk om dokker kunne laga heila sentromme fra torjå te Bergene?? Det hadde våre spennande alså!! Byplansjefen kan sikkert leida fram gamle tegningar og sånn.

Goe fornøyelse.

Me bogå, med historietimane, og med modellen?

Hilsen te dokker adle fra Else

Stavanger 13. nov. 46.

1/ Det er gildere å gi enn å få.

2/ Måtte alle gode feer følge deg på din videre ferd i livet!

3/ Strø om deg med smil og hjertevarme. Ditt ansikt er sjelens speil.

Ths. Björnson Njaa

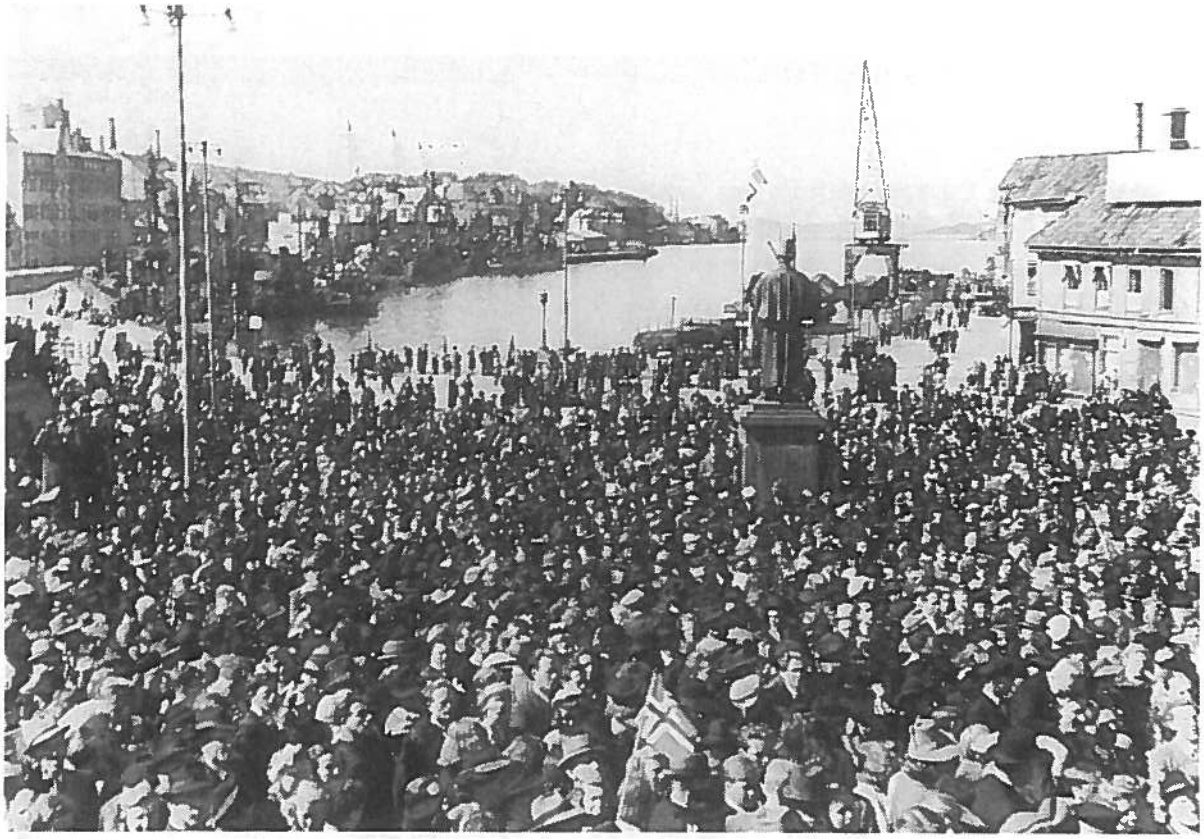

*Det e visst sant!! Der e **fred**!!! Me e ikje sikre?*

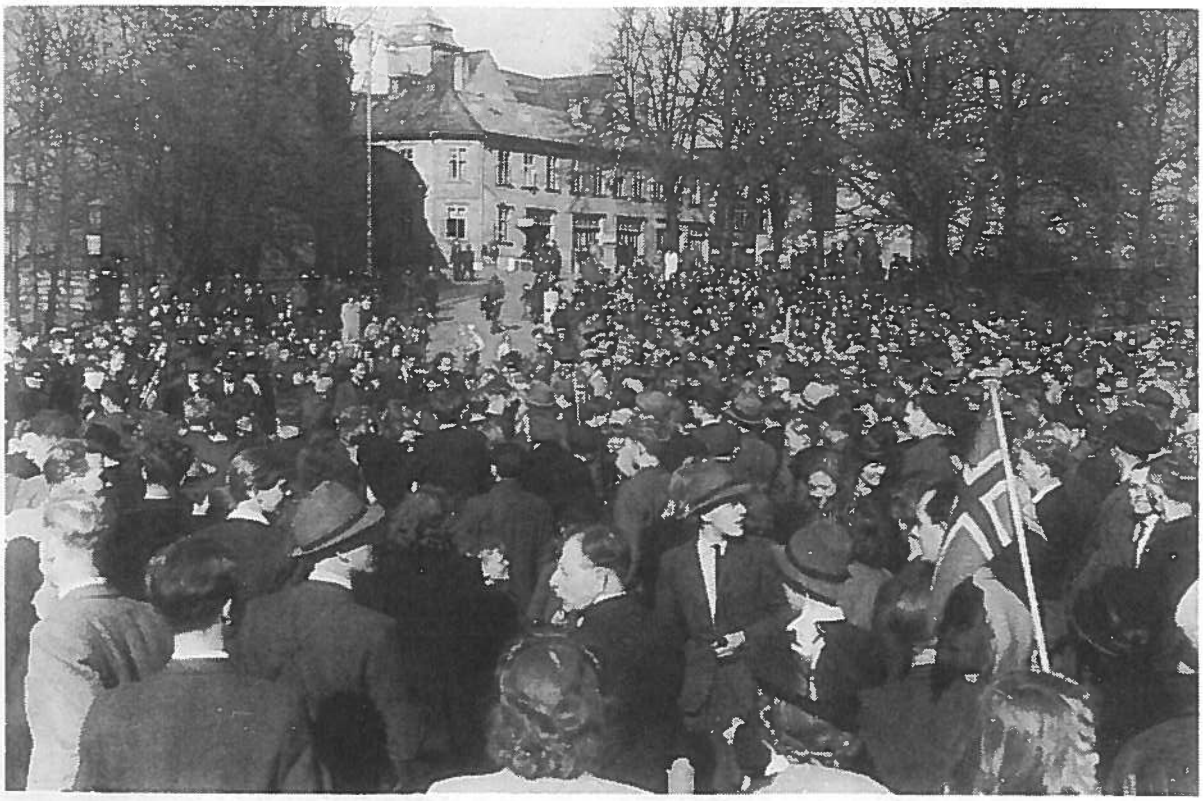

*Et roligt minutt itte at **freden** e bekjent gjort. Så bryde jubelen laus.*

KUNNGJØRING

Fienden har kapitulert

Nordmenn skal atter styre landet etter norsk lov og gjenreise det fri folkestyre.

Kongen og Regjeringen har pålagt undertegnede menn **midlertidig** å utøve den øverste sivile, politimessige og militære myndighet i dette fylket inntil ordinære myndigheter kan tre i funksjon. Vi har idag begynt vårt arbeid:

1. Alle landssvikere i statens og kommunens tjeneste blir fjernet fra sine stillinger.
2. Vepnede nasister blir avvepnet av norske hjemmestyrker.
3. Krigsforbrytere, angivere og aktive medlemmer av N. S. blir fengslet. Alle landssvikere skal få sin strenge og velfortjente straff.
4. Norske hjemmestyrker har til kjennetegn: **Brunt armbind med norsk flagg.**

De midlertidige myndigheter trenger hjelp og støtte av hver norsk mann og kvinne for å løse de store og vanskelige oppgaver som foreligger. Alle må rette seg nøye etter de kunngjøringer og bestemmelser som myndighetene utferdiger. Det gjelder å vise i gjerning at vi er verdige til virkelig frihet.

Til befolkningen!

- Alle må opptre med verdighet og omtanke. Det er av ytterste viktighet å opprettholde ro og orden.
- Ingen må ta seg selv til rette. Selvtekt og lynchjustis er mot loven. Den som bryter loven, er selv straffskyldig.
- Våpenstillstanden må respekteres. Befolkningen skal holde seg på avstand fra tyske soldater.
- Militære anlegg, leirer, depoter m. v. som tyskerne har forlatt er **statens eiendom. Det er straffbart å tjerne eller skade redskap, inventar o. l.**
- Alle skal fortsette i sitt arbeid så snart det er mulig. Dette gjelder inntil videre også for dem som arbeider på anlegg som har vært drevet av tyske myndigheter.

Parolen er: ***Samhold – Disiplin – Nøysomhet***

John Norem, fylkesmann. **Odd Galtung Eskeland,** [illegible] **Theroll Smedvig,** [illegible] **Alf Skare,** [illegible]

Fylkesmannen har pålagt følgende menn midlertidig å tjenestegjøre som ordførere og politimestre:

Ordfører i byene: Stavanger: L. W. Hansen. Haugesund: Sigurd Lie. Sandnes: O. Rasmussen. Skudesneshavn: H. Hillestand. Egersund: Asb. Hadland. Kopervik: Elias Sandvig.

Politimestre: Stavanger: Olav Ravndal. Rogaland: Odd Galtung Eskeland. Haugesund: Svein Steinsnes. Sandnes: Racin Fossmark. Egersund: Herman Rolland.

Fred

Mamma Mamma Di seie der e Fred og me har fått fri fra skolen. Lenden har hengt et digert flag ud vinduet sitt. Der e svart der det ska vera blått. Ikje gjør det någe må du tro, for nå e der fred, seie Lenden. Og Kyden og Gerd har små norske flag så di har fått av onkelen. Hurrraaa. . . Hu Gerd smilte og vifta med flaget sitt.

Fru Larsen og Anne Marie si mor stod inne på kjykken hos mor mi. Di såg alvorlige ud adle tri. Der e ikje fred ennå, sa fru Larsen. Me må venta te i måra. Ja nå får vi vere tolmodige stemte mor mi i. Har vi vente i fem år, så kan vi vel alltid vente en dag til.

Nå va der liv udfor vinduene. Gadedøra stod på vie gab. Ruth og Håkon og ein hele gjeng hoppte og danste forbi. JA VI ELSKER DETTE LANDET SOM DET STIGER FREM M M mmm . . . Di sang av fodle hals. Eg e så bekymra for disse ungdommane. Tenk om tyskrane bler irriterte på di? Tyskrane har hånd om alt nå. Det e jammen ikje te å spøga med. Fru Larsen såg heilt skrekkslagen ud.

Kaffor någe alt? Ka e det så ikje e te å spøga med? VÅBEN, Både Solvang og Kampen e stappfodle av våben. Der e jo fred, sa u Gerd. Ka ska di med våben når der e fred???

Har'kje me flag mamma? Nå va eg utålmodige alså. Jo, men di ska vi ta frem i måren. Når normennene har tatt over etter tyskerene. Å-Å-Å Dumme morer. Tyskrane e vel òg glae nå krigen e slutt. Ikje tror eg at di vil skyda på någen. Eg holdt nesten på å grina. Men Kyden og Gerd har flag, maste eg. Gå hjem me flage Gerd. Fru Larsen såg alvorligt på na. Det kan vera farligt. Hynsanåver te morer. Men det nytta ikje. Di hadde bestemt seg. Mor mi óg. Hold deg rondt husene sa u. Og pass godt på Rolf og Per.

Holda meg rondt husene? Ikje tale om, tenkte eg og sprang ud. Nå hadde der samla seg ennå flerne ongdommar. Så glae di va. Di hoia og lo, hoppte og danste. Snart lo og hoia Gerd og meg og. Di alvorlige morene ofra me ikje ein tanke på ei lange stund. Gerd vifta med flaget sitt og ropte hurra. Klart hu ikje ville gå hjem med det. Tenk om eg og hadde hatt et? Eg kjende at eg va litt misunnelige på na. Men u Gerd va alltid greie hu. Me va besteveninder, så me

Blir der fred i dag? 7. mai 1945.

forstod kverandre godt. Derfor fekk eg låna flage hennes ei lidå stund.

Då me stoppte opp litt i gleden, og pusta aldri så lide ud, såg me at der stod små klynger med folk både her og der. Någen stod roligt og snakte alvorligt samen. Andre stod å skratta og lo isamen. To te med flag, og ein med sløyfa så lange at hu rakk nerfor knenå, ronda hjørna av Stokkaveien. Klart det ikje va farligt.

Me går bort te Kleivå ropte eg te mor mi så stod i gadedørå. Eg vil'kje dra på Rolf og Per. Mor mi ropte igjen. Eg hørte nok at hu sa eg ikje fekk lov, men eg gjørs på å ikje hørre na. Gå te u mamma sa eg te Rolf og Per. Og så va Gerd og meg på vei bortigjønå, i helane på adle de glae folkå. Me tog ein avstikker opp Steingadå, sånn at mor mi ikje sko se meg når hu kom opp te Lykkeveien. Gerd og meg kunne ikje forstå ka de va redde for. Adle va jo så leie av krig og skyding. Og adle har jo venta og venta på at krigen sko ta slutt. Ja me synes jammen de voksne va tåbelige av og te.

Men det va jo ikje någe å tenka på nå. Flerr og flerr folk va der på

Lykkeveien. Flerr og flerr menner kom der óg itte kvert. Hadde di fått fri arbeid? Då måtte der jaffal vera skikkelige fred.

Ruth og Håkon og di sang og danste fremdeles, og me fekk værme. Adle holdt me kverandre i hendene og sang Ja vi elsker. Ruth og Håkon klemdest og kysstest i ett kjør. Ikje visste me at di to va kjerestar. Adle va visst forresten kjerestar i dag. For me óg fekk kyssar og klemmar både av folk me kjende, og folk me ikje kjende. Det va gøy alså. Me satte igang å kyssa å klemma på folk, Gerd og meg òg. Ungar og gamle folk, og ungdommar så me ikje hadde sitt før eingang. Godt at Rolf og Per gjekk hjem sa me te kverandre. Di hadde vel blitt heilt vedskremde av hurlumheien.

NÅ – E der ijaffal fred. På toppen av flagstangå på Det Katolska sygehuset vaia et digert norskt flag. Hørrte me ikje musikk óg? Me la på sprang ner te Muségadå. Der va di. Et heilt musikkorps.

Og norske flag va heist opp, både på jernbanestasjonen og på museummet.

Nå VA krigen øve. Det kunne der ikje vera tvil om. Me springe hjem å fortelle det, sa me i kor.

Mor mi hadde sikkert gløмt at eg hadde stukk'av. Hu sa ingenting om det. Hu såg glae ud nå, og Rolf og Per hadde fått på seg di beste klenå. Pappa va komt hjem med et blad. F R E D stod der på det med store bokstavar. Så nå sko heile familien våres ner te byen. To flag hadde me. Og to små sløyfer i rødt og kvitt og blått. Trygve og Rolf fekk ha flagå. Liv og meg fekk sløyfene. Mamma fant to bitte små sikkersnåler. Hu festa sløyfene så fint på syndagskjolane våres at ingenting av nålene vistest. Per fekk hverken flag eller sløyfa. Han va så liden, han forstod seg ikje på norske flag eller norske sløyfer alligavel.

Udfor gadedørå møtte me fru Larsen og di. Fru Larsen såg ikje skrekkslagen ud lenger. Hu smilte og lo, og hu hadde blåe kjole, røe hatt og kvide sko på seg. Då me kom bort te Bergene strømma folk nerøve te torjå. På fortauet udfor Ingebretsen stima heile Gerd sin familie nerøve. Udfor doktor Hauge hadde ungdommane samla seg, og på sirkustomtå va der òg livligt. Adle va me på vei nerigjønå Strandgadå, forbi Skomagar Larsen, Romsøe og Ruden. På adle flagstangene me kunne se fra torjå, vaia der norske flag. Heile byen va udmaia. Nå sko me feira både våren og freden.

Å – SÅ GODT DE VA Å LEVA –

Hallo, hallo, Nasipolitie e avsatt. 8. mai 1945.

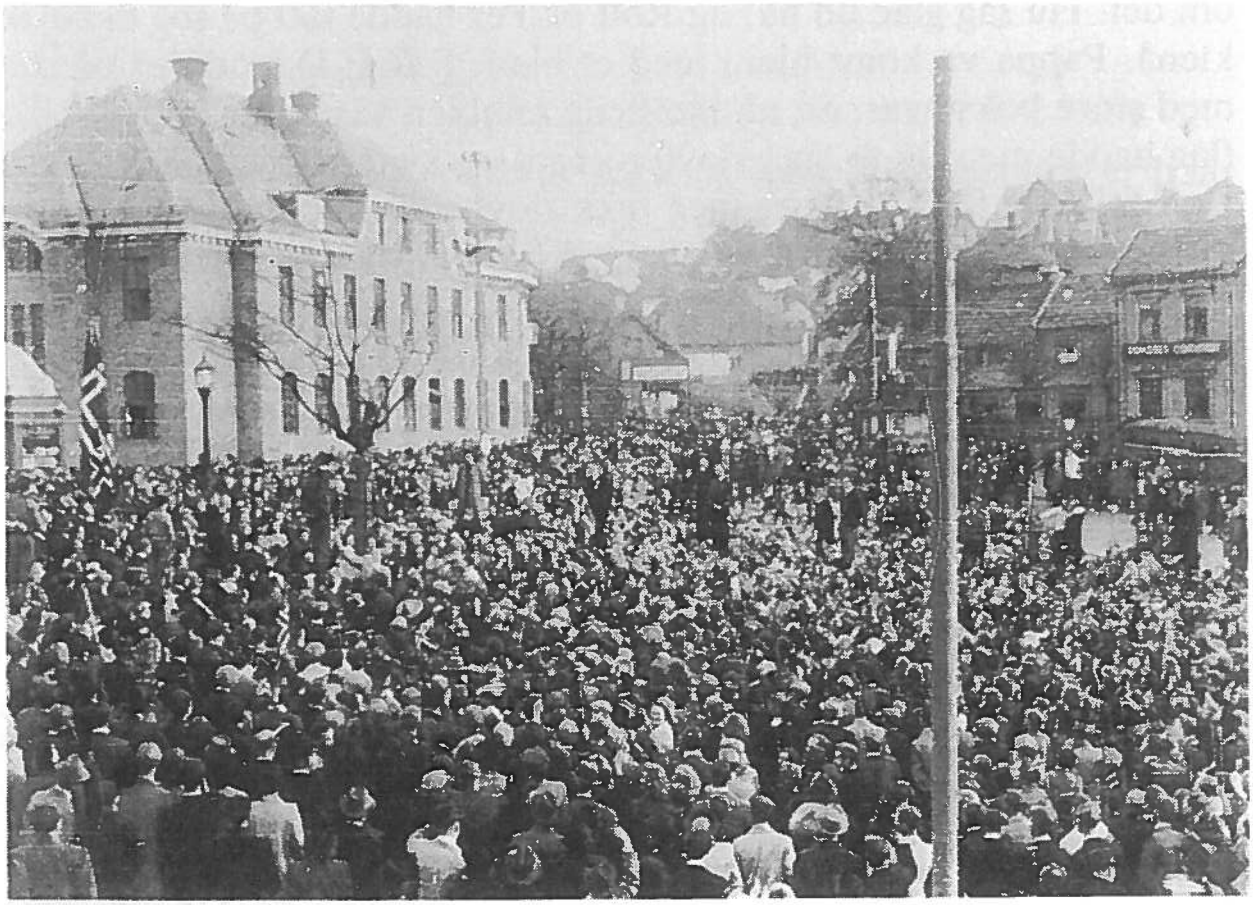

Folkehavet rondt posthuset 8. mai.

Koffer gjørr di sånn?

«Fysste Mai» va komt ud nå. Fra nå av kunne me stola på alt så stod i aviså, sa an pappa. For nå va det norskane så bestemde ka så sko skrivast. Radioen òg hadde me øvetatt. For nå e det slutt på den tyske propegandaen. Pappa kitla meg på halsen så eg hikste av latter. Eg kitl'an igjen. Å men me kost'oss med aviså. Me kitla og leste litt om kverandre. «Norsk telegrambyrå overtatt av norsk ledelse». Pappa sprudla så me sko tro an va norsk telegrambyrå sjøl.
Me hadde fått låna aviså av fru Kristiansen. Fysste Mai va udselde då me gjekk te Hausken for å kjøb'an. På grunn av papirmangel leste eg øve pappa si skulder. «Papirmangel gjør at vårt opplag er meget begrenset. Men hvert nummer kan leses av mange.» Dette hadde nok fru Kristiansen òg lest.

Eva, Eva, kom igjen. Nå e di på vei opp til tante Laura og Turid. Hu Liv kom fyganes inn. Skyndt deg hvis du vil værme. NEI. Det e slutt. Men hu va alt ude av dørå igjen. Eg sprang itte. S L U T T stod der med gysla store bokstaver, i aviså. Hårklypping på gadå e utrykk for had og forakt. Der ska ikje vera had og forakt merr nå. Pappa og meg hadde lest om det, og me va heilt enige med aviså. Det e stygt å klyppa håret av folk. Det e forakt for et mennesk. Eg visste ikje heilt ka forakt va for någe. Ijaffal va de'kje någe så va så det sko vera. Nå gjelde det å vera venner, og prøva å forstå kverandre.

Det òg hadde pappa og meg snakt om der me satt med Fysste Mai. Samen sko adle folk staga ud veien mod ei lykkelige ti.

Det e slutt. Det e slutt. Det står i aviså, skreig eg itte Liv og Anne Marie og resten av ungane fra gadå våres, så fyllde itte di med saksane. Klippegjengen har helt sikkert ikke lest avisen, sa Anne Marie. Ein hale av folk, både voksne og ungar va me nå så sprang opp Steingadå. Då me va udfor porten te tante og di dundra alt to menner på gadedørå. Dørå blei åbna og tante Laura kom ud på trappå.

Mennene skjelde na ud for tyskertøs og sa at nå sko di klyppa av nor heila håret. Tanta Laura retta seg opp. Hu sa at u va ingen tyskertøs, men versegod, bare klypp, sa u og holdt håret sitt ud sånn at han med sakså fekk bere tag. Hu sette nasen sin i sky. Snart va der

Kringkastingen norsk.

Oslo (NTB): Norsk rikskringkasting er no under norsk administrasjon og begynte sine sendinger kl. 8 onsdag. Riksprogramsjef Olav Midttun åpnet programmet kl. 9. Kl. 18 taler høgsterettsjustitiarius Pål Berg. Programmet blir kunngjort etter hvert.

Norsk Telegrambyrå

er overtatt av norsk ledelse.

Papirmangelen

gjør at vårt opplag er meget begrenset.
Men hvert nummer kan leses av mange!

Slutt!

La ikke seiersgleden løpe ut i utskeielser.
Hårklipning på gata og liknende var uttrykk for hat og forakt da vi var undertrykt og avskåret fra selv å holde orden.
Nå er stillingen en helt annen.
Med alle utskeielser må det bli slutt.

Guttar på legeplassen ved siå av Kliniken (der så ungane blei fydde). Kliniken e sygepleieskole i dag. (Madlaveien)

bare någen tyster igjen på håve hennes. Någen av folkå så stod omkring va vidle og galne, men di fleste va alvorlige i ansiktene sine. Eg syns eg merkte det. Sjøl om eg nesten ikje klarte å røra meg der eg stod. Eg ville ropt at di skulle holda opp. Eg ville sagt någe te na Liv, men eg fekk ikje fram et ord. Koffer gjørr di sånn med folk? Tante Laura va'kje tyskertøs eingang. Hu hadde ingen tyskerkjerest. Hu og ei aen dama hadde bare av og te vært på besøk hos någen

De minste va og med 7. og 8. mai.

Det norska flage va alltid med.

tyskerar på Solvang skole. Det va derfor de fekk smør og flesk og aen mad me seg hjem. Og då va det ikje så løye di besøkte tyskerar vel? Adle folk prøvte jo å få tag i mad så godt di kunne. Lange madkøer stod me i. Me frøys oss nesten forderva mange ganger. Di beste knivane våres så u mamma va så glae i bytta me i smør. Og foddegrafiabberate så an pappa va så glae i fekk ein bonde på Randaberg forat me sko få litt flesk av an. Hadde de'kje vært lurare å besøkt någen snille tyskerar på Solvang skole? Ka gale va der i det? Tyskerane på Solvang va sikkert liga snille så Frits og di i Bjergsted så me fekk bombommer av.

Alt va hulter te bulter oppi håve mitt. – Koffer gjørr di sånn med folk?? – Had og forakt. Had og forakt. Nå gjelde det å vera venner. Nå gjelde det å vera venner. Om og om igjen suste dette inni meg. Koffer gjørr di sånn med folk? Nei, eg forstod ingen ting.

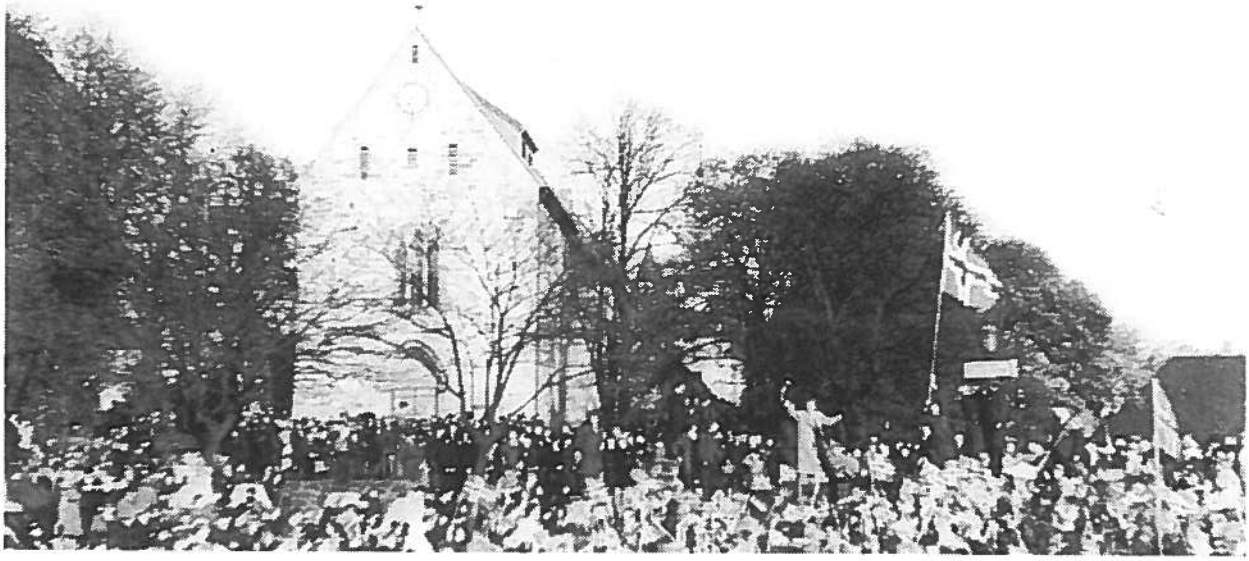

7. mai, 8. mai, og 9. mai. Folk ville ikje gå hjem.

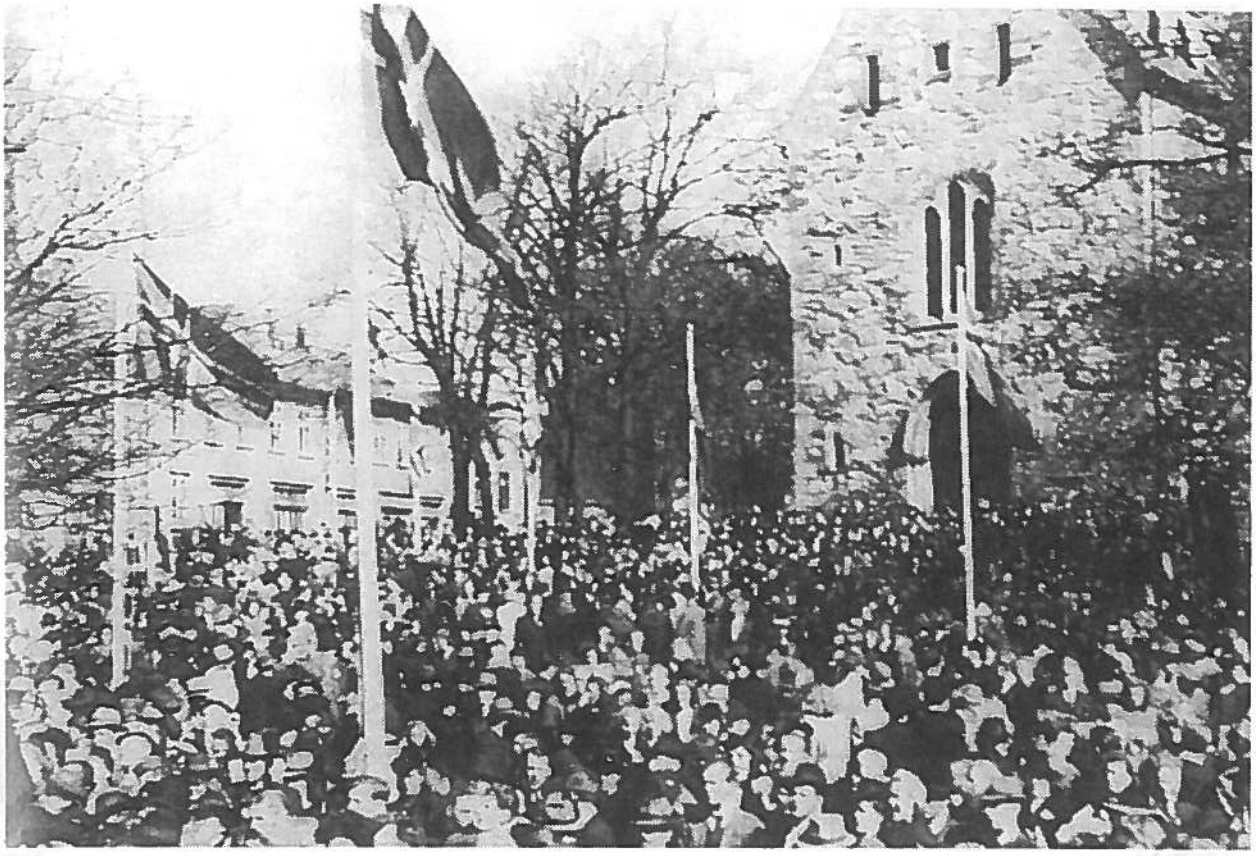

Feiring

Nå ville di ha ud na Turid òg, ennå hu bare va ein ungdom så snakte med ein tysker så pleide å gå forbi huset dis kver dag. Eg blei livredde. Tenk om de klyppte meg òg? Eg hadde jo fått bombommer av Frits og di. Tenk om någen i klyppegjengen hadde sitt det? Eg klemde meg inn te na Liv, og fant håndå hennes. Hu Liv holdt meg fast og godt. Di trengde seg inn i huset for å leida itte na Turid. Heldigvis fant di na ikje.

Det va ikje så spennandes me freden den kvelden. Ingen andre hjemma va særligt glae heller. Eg va stidle og rolige. Eg hadde mysta gnisten. Eg tenkte bare på Turid og tante Laura. Turid og tante Laura. Om nåttå drømde eg at Turid og meg sprang for livet med klyppegjengen i helane. Di fekk tag i na Turid, og de klypte di fine lange krøllene av na. Me skreig og balerte begge to. Glae va eg då eg våkna i Liv sine armar å oppdagte at det bare hadde vært ein vonde drøm.

Og så va det godt å tenka på at tante Laura ikje hadde latt någen sleba seg ud på trappå, sånn så damå i Strandgadå. Hu stritta imod, og hu grein og grein når di klypte na.

Så godt va det at tante Laura satte nasen i sky.

Fredsdans te trekkspelmusikk av Tora på hjørna av Andabakken og Øvra Strandgadå. Navnene den gång va: fra venstre, Edit Kristiansen, Else Pedersen, Egil Kristiansen, Tordis Dahl, Gerda Grønning, Hansine Pedersen, Kristine Kristiansen, Magny Høye, Inger Dørgebo, Signe Svela og Tora Moen. Bakerst ser me Anna Pettersen og Olaug Haugen.

Gods og gyll

Trygve og Trygve – Trygve og Trygve – I all verden? Kem va det så ropte på an Trygve så tidligt på morningen? Ingen av oss hadde stått opp ennå. Hei Trygve! Eg bødde meg øve te sengå hans, og kitl'an unna beinå. Du må stå opp. Han satt seg opp og lytta litt, hørte robingå, og sprang ud på gangen å åbna vinduet. Det va an Kåre så stod udfor. Kommer du ud? Me har huset fullt av allslags. Sokelade og såber og ulltepper. Ein radio òg. Og sardinesker og møje merr. Far min henta håndkjerrå fodle i går kveld. Onkel Tor og di fyllde trillebårå. Tyskrane på Concord sa folk kunne ta det di ville. Og nå vil den galne onkelen min levera alt tebars igjen.

Han Trygve kom seg i klenå i ein fart, og styrta ner trappå. Freden e nesten ikje te å forstå. Nå får folk endeligen litt av kvert. Både sokelade og ulltepper. Og tenk – ein radio. Og så vil di levera det tebars igjen. Går det ann å forstå sådden någe? Eg kledde meg i ein fart. Eg òg ville værme.

Hos Kåre og di va heile familien alt i fodle gang. Ulltepper og sardinesker og forskjelligt aent lå rundt omkring i stuå. Morå og tanten hadde samla sokeladen, kjeksen og såbene framføre seg på bordet. Ungane stod og hang rundt di. Adle va opptadde av krangelen mydlå faren og onkelen.

Radioen e heilt iorden så du har hørt, ropte far hans Kåre. Kaffer ska me'kje behold an? Tog ikje tyskrane både din og min radio? E det ikje då rimeligt at me får minst ein igjen? Og kor va sammvittighedå di då me sleid forbi Lura i går? Far hans Kåre va heilt røe i tryne av opphisselse.

Det e'kje rektigt ligavell. Alt e staten sin eiendom nå. Der må bli ein rettferdige fordeling. Me kan'kje bare forsyn osser. Det me gjorde igår va'kje aent enn å stela. Han onkel Tor holdt på sitt. Eg vil'kje værme på det. Eg har låge å tenkt på dette i heila nått. Har'kje hatt blund på øyene. Eg ringe te polti og ber di komma å ta det så ég har tatt iallfall. Så får du gjørr det du vil, va sista ore fra onkelen før an gjekk ud for å ringa.

Og polti kom. Sorgå øve alt det tapte godse og gylle lamma heile familien. Di bare satt der og sa ingen ting. Kåre, Trygve og eg hadde i

Jenter på trappå te Haugvaldstadgadå 41. Navnene den gång va: fra venstre; Ingrid Stangeland, me to små hu passe på, Judith Hop, med lidå jenta i håndå, Anne Magrethe Hop, med Else Karin Hop foran seg, Kari Larsen med litlesyster, så Lill Mæland, Liv Hetland, Else Haagensen, Else Mæland og Emly Håland. I nesta rekkå står Edith Selbakk, Anne Marie Skjeveland, Sonja Eriksen, Else Pedersen, Laila Enoksen og Gerd Svela.

Gutter nerfor musikkpaveljongen i Bjergsted.

Ved siå av gjere langs Blidensol, og foran porten te Brådland hermetikk fabrikk.

alt oppstyret klart å karra te oss ein pakke kjeks og ein sokelade. Me tog oss ein tur opp på Rudlå. Der krøyb me langt unna ein furubusk. Kåre satte seg i midten med alt det goa i fanget. Det va jo hjemma hos di me hadde fått det. Eller rettare sagt, tatt det. An Kåre delte ud ein kjeks og ein sokeladebede aen kver gang. Me nøyd kver einaste bede og kver einaste liden kjeks, og der gjekk sikkert minst ein time før me hadde fått i oss alt.

Någen uger seinare, då me lekte på loftet hos Kåre og di og sko bruga ei tomme pappeska te skattekista, så va eskå alt blitt skattekista. Eskå va'kje tomme. Hu va tonge. Der blinkte av syll oppi na. Og gjett ka syllet va? Ja, rektigt! Sardinesker fra Concorden. Me såg bare på kverandre an Kåre, Trygve og meg, og så lo me. Mor hans Kåre hadde fått seg ei steigespada òg. Den brukt'u når hu steikte sildakager. Steigespadå òg hadde vært med på lasset fra Concord. Men det va der ingen så snakte om.

9. mai brandt Grand Hotell ner. Tyskrar og Norskar hjalp kverandre å slukka brannen. De to sjøhusene te venstre e i dag «De Røde Sjøhus».

Store jenter på det så i dag hette Hertervigs-plass. Navnene den gång va: fra venstre; Judit Gunstead, Randi Lea, Magny Høye, Gerd Svela, Else Pedersen, Anne Marie Mikkalsen og Laila Enoksen.

Heila tiå va det folk på strøge.

Kvide brø

Hurrrraaa Hurrrraaa NORGE e fritt
Hurrrraaa Hurrrraaa NORGE e fritt.
Lastebilen suste avgårde. Fodle av ongdommar. Meg holdt di på strage arm. Hu Ruth holdt meg unna ryggen. An Håkon holdt meg i beinå. Di holdt meg fast og godt, og eg va'kje det spor redde. Bortigjønå Lykkeveien bar det, og nå svingde me ner Kleivabakken i fodle fart. På to hjul i svingen. Hurra Hurraaa ropte me. NORGE e fritt. Rygjafylkets fjell og dype fjord. Jaderlandets brede brune jord. Norhavets salte vanneee. Hurra Hurraaa Norge e fritt, ropte me innimydlå syngingå. Hurrraaaaa Hurrraaaa . . .

Hva e det du ligge å brøle for? Og så sprelle du med både armer og ben. Norge e fritt. Det vet vi. Men hurra kan du vel vente med å gabe til du har komt deg opp av sengen. Det va u Liv så snakte te meg. SENGÅ? eg satt meg opp – heil forfjamsa –? Der va ingen lastebil. Og ingen ongdommar. Bare den stora dobla sprinklesengå te Liv og meg.

Der gjekk ei stond før eg våkna opp av drømmen min. Eg la meg ner igjen. Lukkte øyene. Eg bestemde meg for å fylla bilen ner Klinken – sjøl om eg va vågen nå. Drømmen va så herlige. Derfor ville eg holda på an ei stond te.

Koss søren ska det gå ner den bratte Klinken? Det gjekk fint. På to hjul rundt svingen med skomagar Larsen. Bort Strandgadå forbi både den eine og den andre butikken.

Men så spratt eg opp. Nå va eg skikkeligt vågen. Mens eg fylde lastebilen og ongdommane te torjå, hørte eg at mamma holdt på å skyla kler udi gården. Eg gjekk ud te na. E du alt vågen og oppe av sengen? I dag trodde je du ville sove riktig lenge? Kan tro eg drømde någe kjekt mamma. Eg fortalte om drømmen min. Det eg drømde då eg va vågen og. Hu mamma syns det va ein gysla spennande drøm.

Vere va fint i dag og. Trestampane me skylde kler i va fodle av vatten. Per lekte seg med å ta vatten i auså, og tymma det ud på sementen. Om og om igjen gjor'an det. Eg forstår'kje at mamma klara å lyfta di tonge stampane? Eg klare ikkje rikka di når der e vatten i.

Bedre brød

På høy tid at krigen sluttet.

Vi har henvendt oss til disponent Bernt Skarås i Nordkronen med spørsmål om når en kan vente å få bedre brød.

– Det er allerede på bedringens veg, svarer Skarås. Vi kan nå slutte med havreinnblandingen, og vi har fått litt kveite isteden. Det er godt håp om at det skal bedre seg etter hvert, så snart vi får nye forsyninger av kveite.

– Var det store kornbeholdinger i landet da krigen sluttet?

– Nei, her i distriktet var Nordkronen den eneste av medlem som hadde litt på lager. Vi ventet spent på en kornbåt fra Danmark, men den gikk tilbunns.

– Det var altså på høg tid at krigen sluttet?

– Ja, det må en si. Brødsituasjonen ville blitt fortvilet om krigen skulle ha trukket lenger ut.

1ste mai 10/5 1945

Kaffe til Stavanger i dag!

Ved middagstider begynte en å losse mat og forbrukervarer på kaien i Stavanger. Det er de engelske militære myndighetene som kommer med denne gledelige overraskelsen i forbindelse med krigsskipenes ankomst i går kveld. Det skal være både mat og klær – og kaffe.!

Varene skal deles ut på rasjoneringsbasis, og fylkesmann Norem som gir oss denne gledelige meldingen har oppnevnt kolonialkjøpmennenes forening til å ta seg av saken.

1ste mai 10/5 1945.

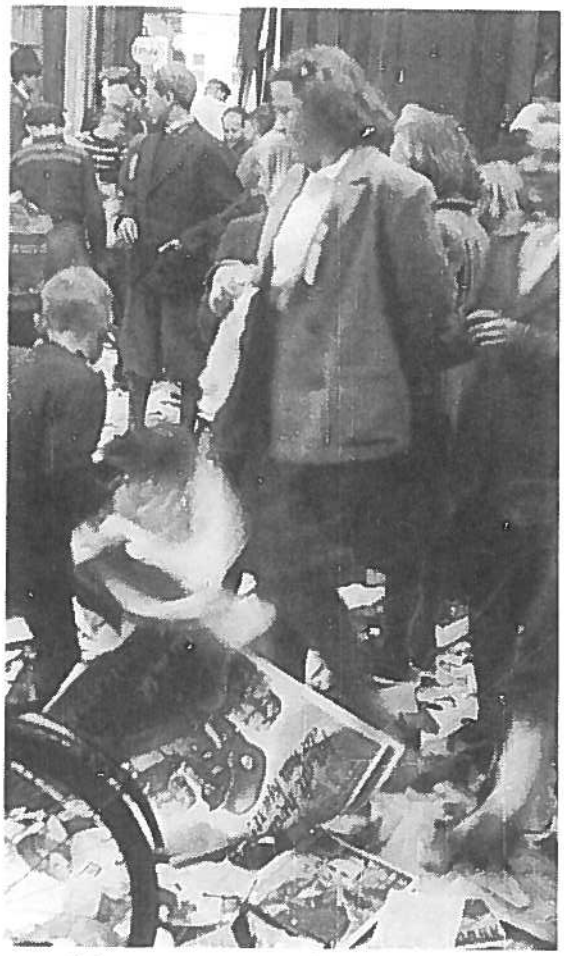

Galskap sa mamma at dette va. Nasikontoret ble tymt i Kjerkegadå.

Me tri så va oppe alt satt oss ner for å spisa frokost. Nå e det ikke lenge til vi slippe å spise dette forferdelige brødet. Mamma blei heilt drømmanes i øyene. Nå kan vi snart få brød så e lavt av skikkelig mel. Og kaffi av skikkelige kaffi. Og pålegg. Og ost. Og frukt. Bananer, sa u, og smilte te oss. Ba na na – Ba na na, sa an Per.

Eg hadde spist banan då eg va liden. Men det kunne eg ikje huska. Mamma satt lenge og snakte om koss bananer såg ud, og at di vokste på trer i Afrika langt langt ude i verden. Så spennande det sko bli å få se bananer i levande live.

Ka ska eg nå gjørr? Vispa såbeskum? Eg springe heller ner te u Gerd. Så tar me oss ein tur på torjå for å se ka så vil skje i dag. Gerd ligge nok i sengen enda. Du får roe deg ned litt. Her e masse godt såbevann å piske skumm av.

Men eg hadd'ikje ro i rompå, og eg trodde nok at hu Gerd va oppe. Eg stakk ner te na, og tog snarveien gjønå vaskjekjellaren dis. Men u Gerd sov ennå hu, sa morå.

Adle hadde flag

Ei lidå norske jenta

Tysker

Engelskmenner

Russerar

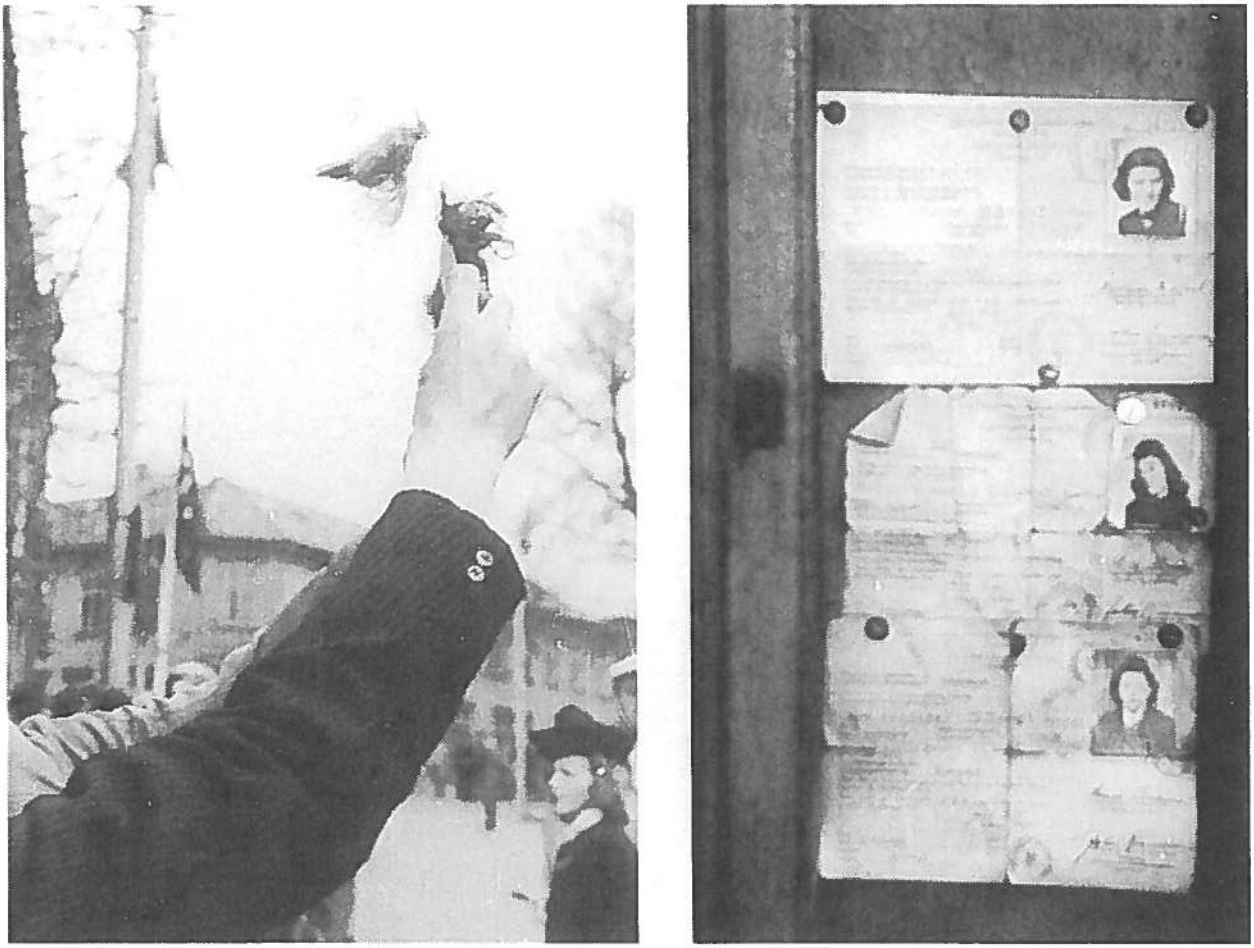

Hårdottar og grensepass. Klyppegjeng-mennene oppførte seg dårligt.

Då fekk eg ta meg ein tur aleina. Der va stidle og roligt. Ingen va å se på sirkustomtå. Skomager Larsen hadde ikje åbna ennå. Eg kikte itte for å se om der va spor itte lastebilhjulå. Bare for løye. Så lo eg litt mens eg småsprang ner te torjå. For der kan jo ikje vera spor itte drømmer. Ha ha ha, eg lo høgt. Hadde någen sitt meg ville di vel trodd eg va skjøre på knollen. Men ingen såg meg. Eg va heilt aleina i Strandgadå.

For någen dager siden fløyd Kjerkegadå av papir og møje aent. Fra vinduene i aen etasje i et hus heiv di ud allslags. Bøger og blader og stoler. Ein skrivemaskin heiv di òg ud. Det sto eg sjøl å så på. Me vasste i papir så der va skreve på, og papir så der ikje va skreve på. Heilt galne syns Gerd og meg at di va. Mamma òg sa at det va galskab.

Freden e ikje bare någe gledeligt. Der e någe sørgeligt og med freden. Någe trist. Det e så vanskeligt å forstå koffer der e det. Det e jo sørgeligt at någen vil knusa skrivemaskinar i gadå. Og ennå

Flagstangå på vei te Strandkaien 17. mai 1945.

Flage heises 17. mai 1945.

Maken til oppslutning som folketoget fikk 17. mai 1945 har byen neppe sett. Grini-fangene og mange som hadde vært i tyske konsentrasjonsleirer og tukthus, deltok i toget sammen med militær-avdelinger. Gleden over frigjøringen var stor, og den ga frihetsdagen et vektig innhold.

sørgeligare e det nå di klyppe håret av någen så ikje vil klyppas.

Der va reint og ryddigt i Kjerkegadå i dag. Eg tenkte eg sko gå hjemøve nå. Eg stanste og kikte litt på kinoplakatene innte brannvaktveggen. Så svingd'eg nerøve te torjå igjen. I trenå udfor fengslet hang der dottavis med avklypt hår.

Turid og tante Laura tenkte eg, og beste det va hadde eg fått så vondt i magen. Nå ville eg bare skynda meg hjem. Eg va blitt så trøtte òg. Eg hadde sikkert stått for tidligt opp alligavel. Ruden stod i døra te butikken sin. Han smilte og vinkte te meg då eg gjekk forbi. Eg prøvde å smila igjen, men eg vinkt'ikje. Eg oppdagte at der va møje folk på torjå nå. Men det va ligsom ikje så spennandes lenger. Eg ville hjem.

Turnjenter i folketåg 17. mai 1945

Russerar i folketåg 17. mai 1945

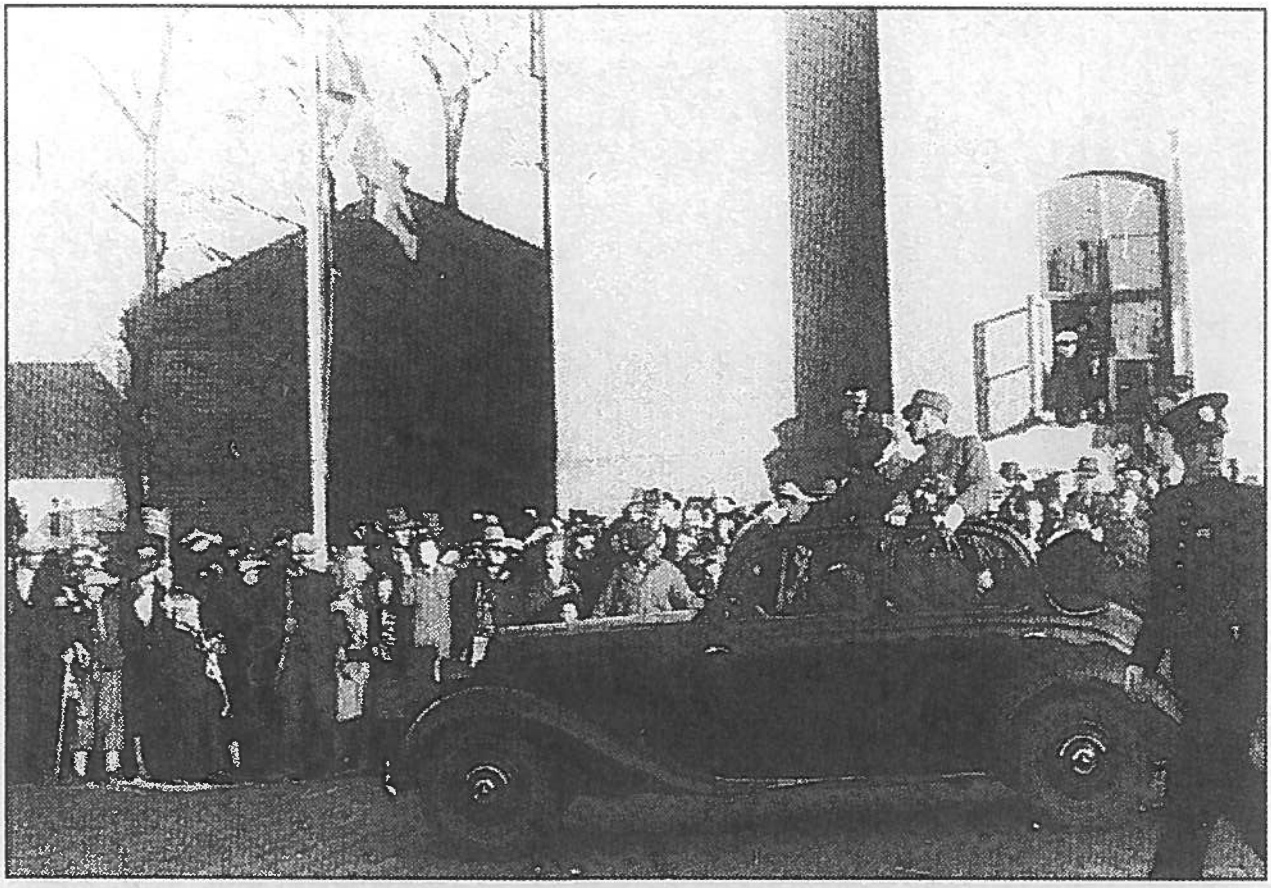

Syttende mai 1945

Det er syttende mai 1945 – den første «syttende» vi kunne feire etter fem års undertrykkelse av tyskere og Quislings lakeier. Riktignok hadde vi feiret frihetsdagen siden ettermiddagen 7. mai, men det var liksom på denne dagen det hele kulminerte med hurrarop som ennå klinger i ørene på oss som opplevde de dagene.

Og politimannen som går her, er det ikke Skjæveland mon tro, har fått på seg den gamle, gode uniformen fra før nazipolitiet ikledde seg de grågrønne. Bare det var nok til å rope hurra for. For ikke å snakke om de norske offiserene i Mercedesen her, de var iført de gamle, gilde norske uniformene fra før krigen, og det var nok en av de siste gangene vi så disse uniformene før battledressen overtok hele forsvarssuppa. (Foto: Johan A. Jacobsen).

Stavanger Aftenblad 1988 Mag

Plutseligt . . . stod eg bom fast udfor Hamren. Eg lea ikje ein fing der eg stod limte te steinhedlå på fortauet. Drømd'eg nå igjen? Nei. Ikje talom. Eg va i Strandgadå. På vei hjem. Det va ingen drøm.

Tvers øve gadå, hos Romsøe, va hydlene stappfodle av kvide brød. Krittkvide. Rader av brød. Aldrig hadde eg sitt så mange brød på ein gang, og aldrig så kvide. Eg sprang bårt te dørå så stod åben. Går det an å få kjøba di kvide brønå, ropte eg inn. Hvis du har penger og merker. To til hver selge vi. Butikken va fodle av folk la eg merke te nå. Penger. Merker, tenkte eg og la på sprang hjemigjønå. Og fullt av folk. Di må'kje sellud di må'kje sellud, sa eg om og om igjen te

Det gjekk med regnbøyer den dagen. Gleden i barnatåge va liga store for det.

17. mai 1814 blei grunnloven te på Eidsvoll. Det e derfor me feire 17. mai kvert år.

Brannbilen hadde me 17. mai 1945 òg.

meg sjøl og sprang for livet. Hu Ada hos Oanes ropte itte meg, men eg hadde ikje tid å svare na. Eg sprang øve sirkustomtå, gjønå Gerd og di sin gård og vaksekjellar, og strakt hjem.

Mamma mamma di har fullt av fransbrød hos Romsøe der e fullt av folk di selle gjerna ud har me merker og penger to te kvar selle di. Eg va heilt anpusten. Ta det rolig, så je kan forstå hva du sie. Eg prøvde å forklare na det ein gång te. Hu forstod og fekk opp farten. Me hadde både pengar og merker.

Då eg gjekk hjemøve igjen med to svære varme kvide brød unna armen, va det nesten så eg hadde vinger. Nesten så eg kunne letta fra bakken å fyga. Ja nesten så eg va ein engel i himmelen.

Det va ikje fransbrød eg hadde kjypt. Fine brød va det. Fransbrød va ennå kvidare. At det gjekk ann å vera kvidare enn disse brønå kunne ikje eg klara å forstå.

Adle i familien fekk smaga ei ferske sjeva med smør og sukker. Det va så godt at det ikje kan forklarast ein gang. Bare ei te kver blei det i dag. Mamma sa at det va alt for udrygt å spisa ferske brød. Vi må vente med resten til i måren. Da ska dere få så mange skiver dere vil, sa u.

Å men me gleda oss te i måråå.

Engelske tropper udfor Tollbuå på Skagenkaien.

Engelske tropper udfor Sparekassen.

På jakt

Nå va det lenge siden brannen på Grand, og syttnemai hadde me og feira. Live va sjønt. Solå sjein og krigen va øve. Lykkeveien va sjønne. Gadå va sjønne og fortauet va sjønt. Sånn va det eg kjende det då me hoppte bortøve Lykkeveien. Opp og ner, opp og ner, med ein fod i gadå og ein fod på fortauet, på jakt itte engelskmenner.

Det va Åse og Gerd og meg så va ude med minnebøgene. Anne Marie og Liv hadde slått fylle med oss. Di va 12 år og gjekk fint på fortauet. Og så hadde di'ikje minnebøger heller. Di syns visst di va for store te å gå på jakt itte engelskmenner.

Hu Gerd hadde alt to sier med navn. Mor og far nas kjende så mange engelskmenner. I går hadde di fira stykker på besøg om kvelden. Engelskmenner e herlige, sa u. Ässå e di så snille. I går va der ein så hette Skott så reparerte sykkelen te an Harald. Han lappte fira hål så va i slangen. Og så e di så greie ombord i bådane på kaien. Gerd og meg va blitt kjende med någen norsker og någen engelskmenner ombord i M L 213. Det e ein gråe krigsbåd så ligge på Strandkaien. Me fekk spisa ombord, og så fekk me vaskopp for di. Både kjeks og abbelsinmarmelade fekk me med oss hjem. Heilt gratis. Han Bjørn e den snillaste. Me spør alltid itte han nå me vil ombord.

Engelskmenner e snille – Engelskmenner e snille – sang me mens me hoppte haltanes bortøve Lykkeveien. Nå må dere gå skikkelig, sa u Anne Marie. Dere sjemme dere helt ud med den brølingen. Je blir helt flaue av å gå sammen med dere alså. Hu Liv va liga snurten så u Anne Marie. Gå hjem då vel, Me ska nok klara å finna engelskmenner sjøl. Og så sang me og hoppte videre. Engelskmenner e snille – Engelskmenner e snille –.

Det e forresten ikje bare engelskmenner så e snille. Tyskrar òg e snille. Og russerar. Og norskar. Ja sa Åse og Gerd i moen på kverandre mens di hoppte bortijønå. Der va mange snille tyskrar på Sandvigen skole. Me fekk mange ganger bombommar av di. An Frits alså stakkar, sa u Åse. Og nå blei me litt triste. Me slutta med syngingå og hoppingå.

Fysst va an Frits og mange andre av tyskrane på Sandvigen og i

Her har me det stora øyeblikke: Red Devils masjere inn i byen.

Bjergsted jysla glae då krigen va slutt. Nå sko di endeligen få komma hjem te familiane sine. Derfor blei me heilt øvegidde då me såg an Frits satt der å grein. Ka e det Frits, sa me. Han hadde lert seg å snakka norsk heldigvis, så me forstod kverandre. Då an Frits greide å stoppa griningå så någenlunde, sa an at an ikje hadde familie, og ikje någen kjerest heller å reisa hjem te nå. Han hadde nettopp fått vida at adle va døe. Byen han bodde i va bomba sønder og samen.

Kor e u Signe? Ikje snakk om na. Mamma skjemmest sånn. Åse sa ikje någe på ei stond. Gjekk bare å stirra ner i rennesteinen. Så sa u. Hu e i et lager i Mandal. Et lager? Ja, det e ein slags leir kor di har samla tyskrar så vente på å bli sende tebage te Tyskland. Signe gifta seg med tyskeren sin syttne mai, og nå ska u værme te Tyskland. Gifta di seg syttne mai? Ja, for det sko bety at u Signe va glae i både Norge og tyskeren. Hu sa det te an bestefar då an va i Mandal for å

Engelskmenner møde Millorg. Ska me snakkast? Kem vil begynna?

prøva å få na med hjem igjen. Di ska reisa te Berlin, og dèr e alt bare ruiner. Men u Signe vil fyllan Karl i tykt og tynnt sei'u.

Bestå e heil udslådde. Hu bare sidde der. Kver dag grin u.

Så klart di hørre samen hvis di e gifte. Og det e'kje så sikkert at der e så felt så me tror i Berlin. Eg sa meg enige med na Gerd eg òg, men u Åse va liga triste. Og an onkel Tor va døe då di kvide bussane kom te Saksenhausen. Åse hadde fått tårer i øyene sine nå. Bestå bare sidde der. Ikje lag'u middag, ikje vask u golvar, og ikje vask u kler. Nå grein u Åse skikkeligt – me stod bare der adle tri – Tett innte kverandre –.

– Det går jo ikje ann at an onkel Tor blir levanes igjen. – Og mamma seie me må bare finna oss i at u Signe reise te Berlin. – Men Bestå bare sidde der og e sikker på at u aldri får se na Signe merr. – Stakkars Åse – Stakkars Åse si Besta –

Me har brugt opp adle tøymerkene våres. Me har kjypt lagenstaut og flanell. Mamma fekk tag i det hos Hamren. Signe ska få alt med seg te Berlin. Eg lure på kor han Frits reiste hen? Kanskje han e i Berlin han og? Hu Åse livna litt te igjen, og då blei me òg gladare.

Huske dokker russerfangane då, sa eg, for å komma ennå litt merr vekk fra det trista. Bare derfor atte me lurte någe mad te di gjønå

Oppstilling i Kleivå.

gjere, så lagde di fine figurar i tre te oss. Bror min har et fint ekorn an har fått. Og så an Bjørn. Alltid får me komma ombord i M L 213 nå me spørr an. Ja der é mange snille. Eg tror forresten at adle e litt snille eg. Di stygge og. Langt, langt inni seg e nok di og snille. Te og me någen av di grusomme vaktane så masjerte med russarfangane på Lykkeveien. To gonger såg eg ein vakt jørs på å ikje se då eg lurte ein madpakke inn i håndå på ein russer. Huske dokker kor redde me va di vaktane. Og de digre jeverene di hadde? Hu Gerd såg heilt skjelven ud.

Men nå e der heldigvis ikje krig lenger. Nå e me frie. Ingen bryde seg inn te folk og tar di te fange lenger. Forrige syndag va pappa og mamma og adle oss ungane i Fornøyelsesparken i Skankeholen. Liv og meg fekk værme an pappa inn i et telt kor der va någe så hette kabaré. Der va mange folk så opptrådde. Ein mann sang ein fine sang. Den sangen va om at nå e me frie. Nå kan me sei akkerat det me vil. Adle. Ungar og voksne. I dag e det me så bestemme i landet våres. Me kan gå me så mange røe nissehuer me vil. Me kan vifta så møje me vil med norske flag oppi nasene te nasistane. Ja me kan vifta med kaslags flag me vil. E'kje dét herligt? Morer og farar – onklar og tanter – adle – kan sei akkerat det di meine, uden at någen arrestere

Någen av engelskmennene kom med fly te Sola 8-9 mai.

di og sende di te Grini eller Saksenhosen. Ska eg synga den sangen for dokker?

Anne Marie og Liv va komt tebars igjen nå. Kanskje di syns me hadde roa oss ner litt. Men nå va di ikje blie. Gi deg nå. Du kan ikke synge midt på Løkkeveien. Sånn så du brøle nå du synge. Da går je, sa Anne Marie. Je og, sa u Liv. Du kan ikke synge hær så mye du vet det.

Kan eg ikje det? E der'kje fred nå kanskje? Og e me'kje frie kanskje? Jo, tenk. Nå kan eg synga så møje eg vil på Lykkeveien. Og nå syng eg så møje eg huske av sangen. Anne Marie og Liv satte opp farten. Di sjemdest. Åse og Gerd va spende på koss denne sangen va. Di skjemdest ikje, og di ville eg sko synga. Og så sang eg mens me gjekk seint bortijønå

Engelskmennene kom med både fly og bådar.

Ja i dag er det meget vi har lyst å si
Vi fra Nasi og Gestapo er fri
Ingen kommer og tar oss i den mørke natt
Om vi nå tar ordet fatt
Ja i dag er vi herrer av den norske jord
Vi har rett til Norges fjell og fjord
Ja i dag kan det sies både høyt og fritt
Det di nektet oss så tidt

Nå va me komt heilt bårt te Frøkenstiftelsen. Anne Marie og Liv stod udfor Folken å venta oss. Skameraba Skameraba Skameraba Folkeshus, sang me og hoppte bortøve. Klart at me ikje ska raba Folkeshus, me synge det bare for løye vett dokker. Hu Gerd syns visst det va gale å synga Skameraba. Klart det e bare for løye. Det e så godt å hoppa itte. Det e derfor me synge. Nå hadde me fått det goa humøret skikkeligt igjen. Og nå va me komt te der me reinte med å finna engelskmenner. Me hadde tenkt oss ud di så arbedde på bilverkstedet tvers øve Folken.

Vet dere hvordan Vil du skrive i minnebogen?, e på engelsk? Anne Marie og Liv hørtes voldsomt ivrige ud. Ingen av oss visste. Det gjør

vi. Dere kan godt få lere det. Det hadde vært flott alså. Tenk å kunna spørr på engelsk! Bare si ailåvju. Det e nok. Di forstår det med en gang hvis dere sie ailoju. Ailåjø – ailoju – ailåvju. Det sko det vel gå ann å få te. Åse og Gerd tårte ikje snakka engelsk, så me bestemde at eg sko spørr.

Der va fira engelskmenner på verkstedet. Eg gjekk bårt te ein av di og sa ailoju. Han forstod ingen ting. Eg rekt an minnebogå og sa mange ganger ailoju, ailå ju aylo ju. Endeliggen forstod an. Han smilte og lo og snakkte møje engelsk. Og så skreiv an i minnebogå. Adle fira skreiv både i mi, i Åse si og i Gerd si. Då me kom ud fra verkstedet stod Anne Marie og Liv udforbi å lo seg nesten krogitte. Jeg elsker deg sa du til an. Jeg elsker deg. Ha ha ha ha, ho ho ho.

Fysst blei eg heilt flaue. Eg skjemdest jyseligt. Så blei eg sinte og skjelde di naudå ud. Så tidd eg stillt. Sa ingen ting på ei goe stond.

Jeg elsker deg? Elsker deg? Ja ja. Elsker e å vera glae i det jo. Eg e jo glae i engelskmenner. Der e'kje krig lenger, og me e frie. Ska me ikje vera glae i kverandre kanskje?

For tenk, skreig eg. Dokker to fjolser og pyntedokker. Jeg elsker deg betyr å vera glae i det. Og eg e glae i både engelskmenner og tyskrar og russerar og norskar. Så det gjor'kje någe at eg sa aillo ju. Og forresten så skreiv adle fira i minnebøgene våres.

Då eg kom hjem leste mamma for meg ka di hadde skreve. Han så eg sa ai lo jo te hadde skreve. Takk ska du ha. Takk ska du ha. Du e jysla søde.

Thank you, Thank you. You are very sweet! Sånn skrives det på engelsk. Bare se sjøl.

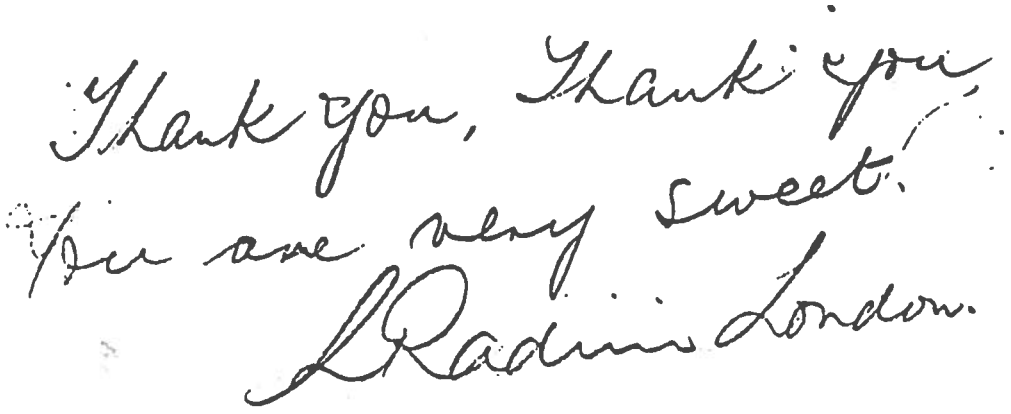

Rollegardiner
Portierstoffe

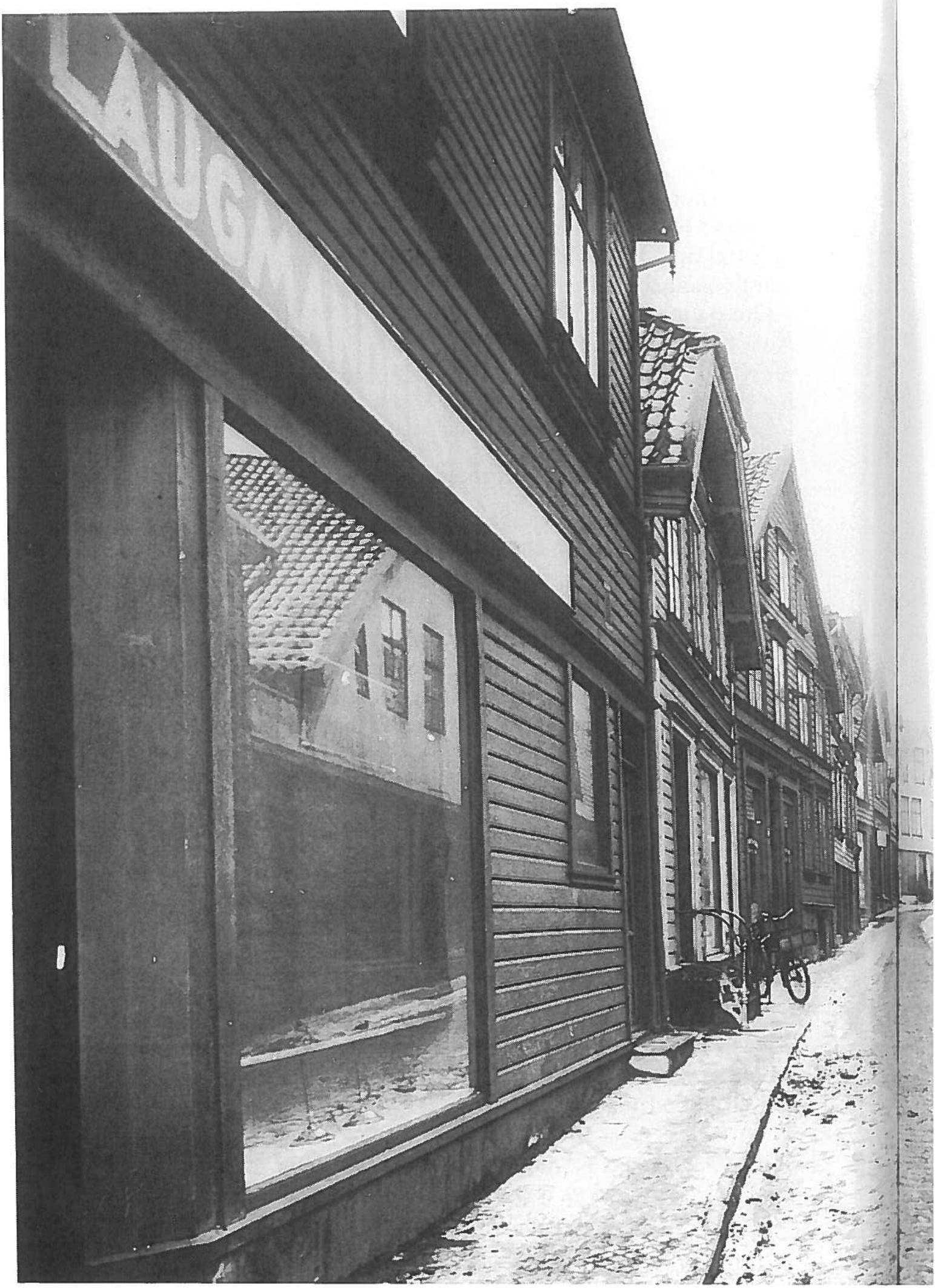
LAUG

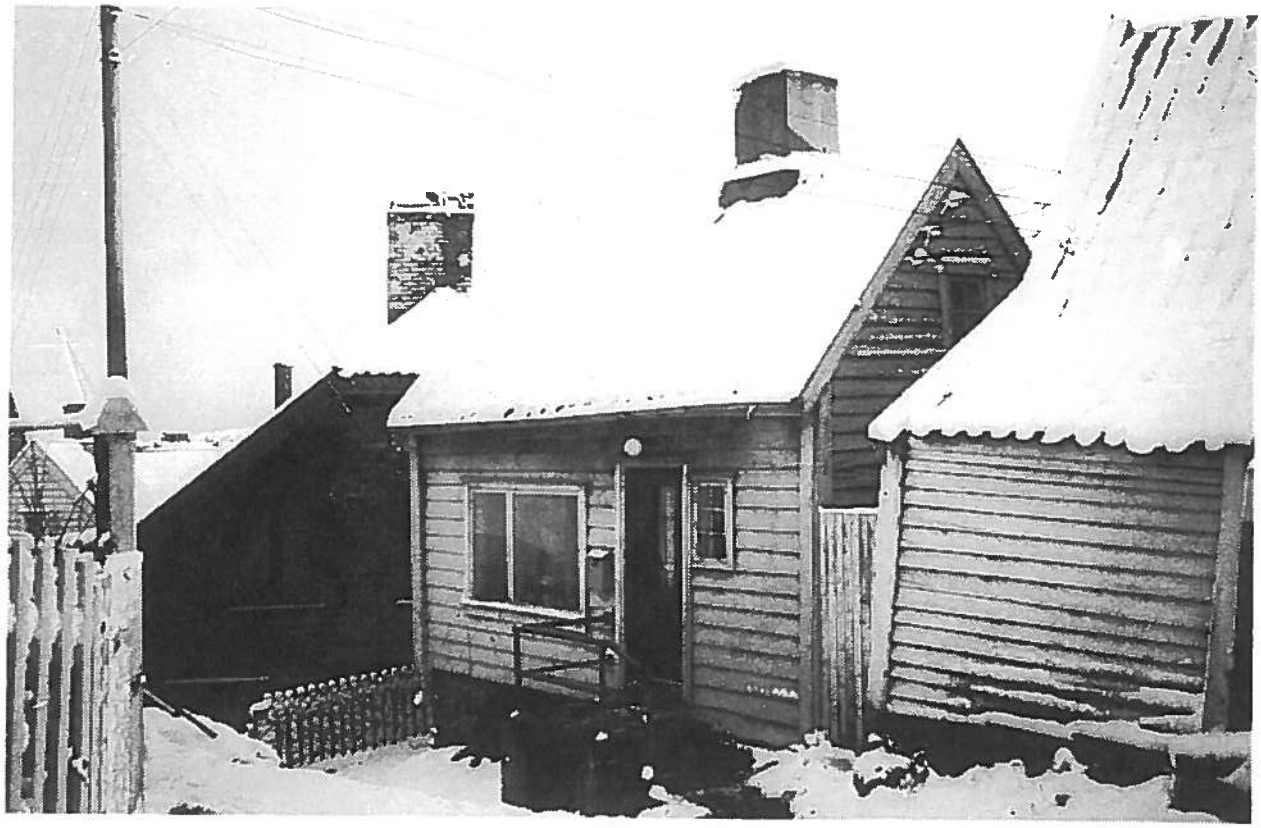

Fra Tidegeilen. Det littla huset på billede e reve, men der e bygd opp et ganske likt.

Fra Øvra Strandgadå.

Der og Di

Sted og personer i bogå:

Lenden i Kjerkegadå 7.– 8. mai 1945.

Lenden (side 11) va han me ponniane. Det e han så har fått seg ei statua i Lendelunden. Han bodde i Brønngadå 6, 2. etg. Det va fra stuevindue sitt der an hang ud det digra flage.

I den katolska kjerkå hadde de òg fest.

I huset te venstre for sygehuset, i vindue te høyre va det at nonnene stillde ud di herligste dokkene. (Lykkeveien/Dronningensgt)

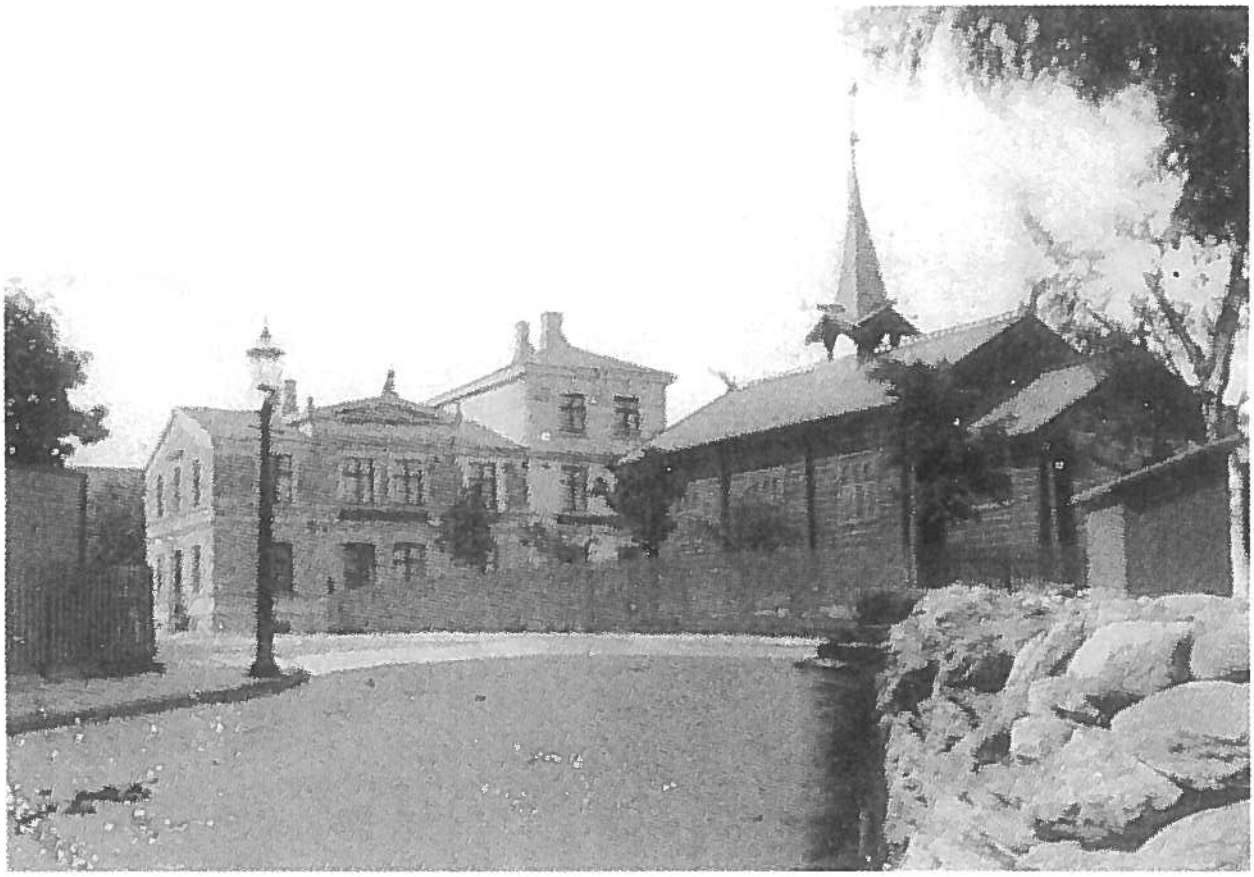

Den katolska kjerkå blei reiste i 1896. Billede her e fra 1905.

Det katolska sygehuse (side 12) der nonnene va sygepleiersker e òg ein saga blott i dag. Bygningen sygehuse holdt te i ligge tvers øve den katolske kjerkå. Fylkesadministrasjonen sine folk bruge bygningen i dag.

Det e trist å se koss Olavskvatere så nå vokse opp, ramle i håve på nonnene sitt hus. Nonnene så kver jul hadde udloddning, og stillde ud di herligste dokkene i et vindu på Lykkeveien. Mang ein kalde vintersdag hadde me nasane klemde innte glassrudå, nøyd alt det fina og drømde om den store gevinsten.

Å-å-Julakrybbå med Jesusbadne og alt så hørre te. Og nonnene så kver jul tog oss med for å se krybbå di hadde stelt så fint te i kjerkå. Herligare krybba fantes ikje. Ikje før og ikje seinare.

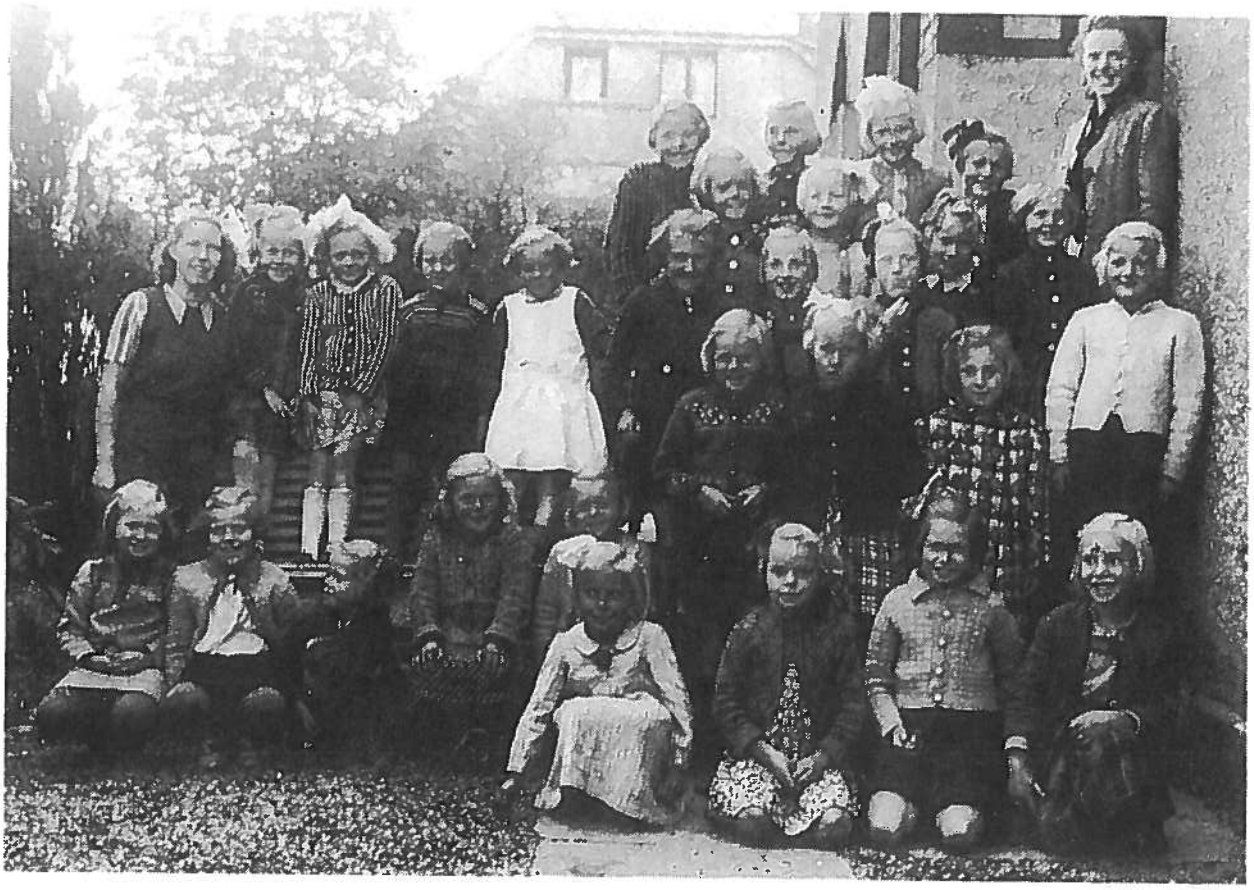

2. klasse Kampen jenter på skole i den katolske menighedsalen i 1943. Navnene va den gång: 1. rekka fra venstre: Johanne Berit Rasmussen, Liv Olsen, Lillian Larsen, Oline Ringdal. 2 rekke: Hildegerd Ellingsen, Gerd Pedersen, Liv Randi Olsen, Edith Olsen, Ruth Lende, Kari Tobiassen, Else Mæland, Else Haagensen, Liv Ådnesen. 3. rekke: «frøken» Olaug Gulden, Mildred Pettersen, Anne Marie Larsen, Hanne Marie Heske, Kari Sviland, Solveig Paulsen, Marit Høyland, Else Anne Marie Johannessen, Else Marie Skjæveland, Liv Bertelsen. Siste rekke: Johanne Magrethe Evensen, Gunvor Riska, Else Magrethe Pedersen, Daghild Nærheim, Aud Larsen, Berit Robberstad og «frøken» Kari Hidle.

I krigen va skole-ungane i Stavanger spredd øve heile byen. Me holdt skole i private hjem, i adle slags lokaler og menighedssalar.

Det så før i tiå va Solvang skole.

Solvang (side 11) skole va ein folkeskole akkurat så Kampen va det. Det hette ikje grunnskole i den tiå. Der va'kje någe så hette videregående heller. Fysst va det folkeskole for adle. Den varte i syv år. Så kunne du enten gå to år på framhaldskolen eller tri år på middelskolen. Di fleste av oss så bodde mydlå Lykkeveien å kaikanten slutta itte folkeskolen, eller så gjekk me et eller to år på framhaldskolen. Middelskole og gymnasium va helst for di «fine».

Men nå rod'eg meg visst heilt vekk. Det va Solvang eg sko sei ka va.

«Solvang rampen kom te Kampen for å bada seg i stampen». Me på Kampen følte oss krye fordet me hadde dusjer te ein heile klasse. Di på Solvang hadde ikje dusjer. Derfor kom der av å te klasser derfra for å dusja hos oss. Då egla me di litt. Eg huske at eg syns litt synd på di. Men eg gåtta meg og. Det va herligt å føla at for ein gang skyld hadde me någe så di «finare» på Solvang ikje hadde.

Solvang skole lå i Møllegadå 66. I dag e Solvang Sosialhøgskole. Barnaskolen e flytta te Eiganes.

Mathilde Naadland er død

Mathilde (Tilde) Naadland, Stavanger, er død, nær 95 år gammel.

Hun var født i Stavanger, og der bodde hun og virket i hele sitt liv. Hun bodde i Misjonsveien i mange, mange år, men flyttet i alderdommen til høyblokk på Tasta, der hun stelte seg selv inntil hun kom på Stokka sykehjem for noen få måneder siden.

Det var ikke lett å få arbeid i hennes ungdomstid. Men hun tok handelsskole og ble ansatt hos Gustav Ingebrethsen i Tidegeilen. Mange av dem som vokste opp der husker henne nok godt fra de 40 årene hun var butikkdame. Alle kjente hverandre i strøket, og for små og store ble hun snart «tante Tilde».

Hun var glad i mennesker og fikk naturlig og ekte kontakt med kundene. De følte at hun ville dem vel og hadde omsorg for dem.

For sin arbeidsgiver var hun en sjelden trofast og pliktoppfyllende butikkdame. Nøyaktig og ærlig ned til den minste detalj. Eieren kunne reise på ferie, trygg på at Tilde styrte forretningen og holdt orden og oversikt.

Da hun gikk av for aldersgrensen, fikk hun Norges Vels medalje for lang og trofast tjeneste.

Mathilde Naadland hadde et kristent livssyn, noe som preget henne i holdning og handling. I alle år var hun aktiv i Kampen menighet – som formann i menighetspleie-foreningen og medlem i andre foreninger og i komiteer. Hun kom jevnlig til møter og arrangementer og var en flittig kirkegjenger.

Mathilde Naadland var familiekjær. I mange år stelte hun for sine gamle foreldre, og senere viste hun på så mange måter omtanke for sine nærmeste. Mot alle var hun elskverdig og vennlig. Så vant hun seg også mange venner og var høyt aktet.

Ingebretsen (side 12) va kolonialbutikken våres. Einar hette han så eide butikken, han bodde i 2. etg. samen me familien sin.

Huset kor butikken med Einar og Mathilde va, lå i Bergene. Huset står den dag i dag, å har adresse Tidegeilen 2.

Både Einar og Mathilde va kjekke folk. Di va lette å vera glae i, og me følte at di va glae i oss og.

Doktor Hauge som vanligt på sykkel.

Doktor Hauge (side 12) va doktoren me alltid kunne regna med. Blie og hjelpsomme sykla han rundt i sygebesøg, me doktorveska på bagasjebrettet. Me blei nesten heilt andektige nå me betrakta veskå hans. Det han hadde oppi der kunne han stoppa bloforgiftningar med, lega svære brannsår med. Ja ennå te redda menneskeliv med. Doktor Hauge òg va kjekke, han hadde alltid et smil og et nikk te oss.

Doktor Hauge med kåna og fem døtre bodde i det grønna murhuset så ligge tvers øve EPA. Heldigvis har ingen funne på å riva det. Og heldigvis bere huse ennå HÅBE sin farge.

I huset te høyre bodde doktor Hauge. På billede ser me òg skomagar Vassbø sin butikk.

Bergene (side 12) gjekk fra Lykkeveien forbi Ådlandsmaue, Tidesmaue og Haugvaldstadgadå. Bakken svingde ner forbi doktor Hauge te an munna ud i Strandgadå. Dette va våres Bergene. Det heilt rektiga e vel at litt av Bergene hørte te Haugvaldstadgadå, og litt hørte te Tidegeilen. I dag e der ikje någe så hette Bergene lenger. Bergene va visst oppkaldt itte ein bondegård så lå i det strøge ennå lenger tebage i historien.

Me gjekk titt og ofte bårt te Bergene med sylletopp og sveiba. Der va så goe kommalåg te å setta sylletoppane i . Då fekk me så goe fart på syllingå.

Dette bildet er tatt fra Tidegjeilen ned mot torget. Marken i forgrunnen er «Tivolitomtå» – det var her tilreisende tivolier slo opp sine telt og lokket ører fra spillesugne borgere. Den lå omtrent der hvor Lendelunden nå ligger, men å stadfeste det helt presist er vanskelig etter alle omkalfatringene i strøket her.

Spesielt Markensdagen var det yrende liv på Tivoli, men noe trivelig sted å gå for de fleste var det ikke på markenskvelden, for mye fyll og spetakkel hørte med til livet der. «Svarte Marjå» gikk i skytteltrafikk fram og tilbake til kammeret når det var som verst.

Om du tar deg ein tur i Lendelunden i dag, kan du se at någen av trenå i alléen e der ennå. Det fyssta trykkerie i byen låg her. Lauritz Chr. Kielland ga òg ud den fysste aviså herfra. 4. okt. 1847. Det va Stavanger Adresseavis.

Sirkustomtå (side 13) va sikkert det mest spennande jordstykke så fantes i byen for oss i gadene rondt forbi. Der blei me litt kjende både med linedansare og klovnar. Di kom både fra Danmark og Ungarn og andre land. For ikje å snakka om løver og elefanter. Av og te tigde me oss te å komma inn gratis. Di fleste gangene lurte me oss nok unna teltdugen. Det va dyrt å gå på sirkus i den tiå òg.

Någe av EPA, og nederste delen av Lendelunden ligge i dag på sirkustomtå. Kor ti begyndte di å kalla denne tomtå for tivolitomtå mon tro? E det denne di kallte for Kjellands tomtå og mon tro?

Kjært barn har mange navn.

Del av Strandgadå, så nå e historie.

Strandgadå (side 13) eg skrive om i fortellingen va den delen av Øvra Strandgadå så snirkla seg smale å koselige omtrent fra der Lendelunden i dag slutte, å nerigjønå te torjå. Du ser någe av an på billede nerfor. Om någe e igjen av gadå i dag, så må det vera bare ein bitte liden flig omtrent udfor inngangen te EPA. Ikje et hus står igjen fra før i tiå.

Tenk om skoleungane i byen kunne gjennskaba gadå? Bruga historietimane? Gå på byplankontoret å få tag i di gamle kartene? Teina å modellera gadå og husene? Lokalhistorie e sikkert pensum, e det ikje? Det hadde sikkert vært spennande å legga di nye kartene oppå di gamle, og finna ud nøyaktigt kor alt e i dag i forhold te før i tiå.

Mange av oss så har funne veien gjønå Strandgadå te torjå leve ennå. Me kan komma i klassane å fortella å svara på spørsmål.

Hadde det vært kjekt å laga ei lidå lokalhistoriske modellgada???

Tenk på det!

Huset kor skomagar Larsen hadde verksted og butikk.

Skomagar Larsen (side 13) sitt verksted lå i Strandgadå, litt på skrå øve Oanes. Me hadde tri skomagarar i strøge våres. Larsen i Strandgadå. Vassbø i Bergene, og Klausen i Steingadå. Adle hadde visst nok å gjørr. Der va'kje någe så hette brug og kast i den tiå. Då sålte me skonå, og stoppte og lappte klenå. Va et stort plagg udslede, sydde me et lide plagg av di bedene så va någenlunde brugbare. Nå kåbene va falma, sprette me di opp, og snudde di på andra siå. Der va mange flinke sydamer, og mange flinke skomagrar.

Oanes (side 39) òg hadde bageri i Strandgådå. Der bakte di byens beste grislabrø. Nå du kom ner den bratte Klinken låg bageriet te venstre for hjørnahuset.

Troligt der inngangen te symmehallen e i dag.

Så symme me alså i minner?

På billede ser me Hamre sin utstyrsbutikk i enden av Fugda smaue. Fra venstre hadde Ebeltoft brukt butikk kor han selde gamle blader og bøger. Videre kom fru Kittelsen sin steintøy butikk, Romsøs sitt bageri, og te slutt på hjørna te strandgadå conditoriet.

Hamren (side 36)va ein butikk kor di selde dyner og puder og lagen og tøyer og sånn.

Huset lå tvers øve ROMSØE sitt konditor.

I dag ligge posthuset omtrent der.

Sånn såg det ud før det blei reve.

Romsøe (side 36) sitt bageri lå på hjørna av Strandgadå å Fugdasmaue, et lide smau så gjekk mydlå Ritz på den eina siå, og bagerie, steintøybutikken te litla fru Kittelsen, og kjellerbutikken der Ebeltoft selde brukte bøger å blader, på den andra siå.

Omtrent i de åbna romme mydlå posthuse sin østlige inngang, og der butikken te Romsøe e i dag, må Fugdasmaue ha munna ud.

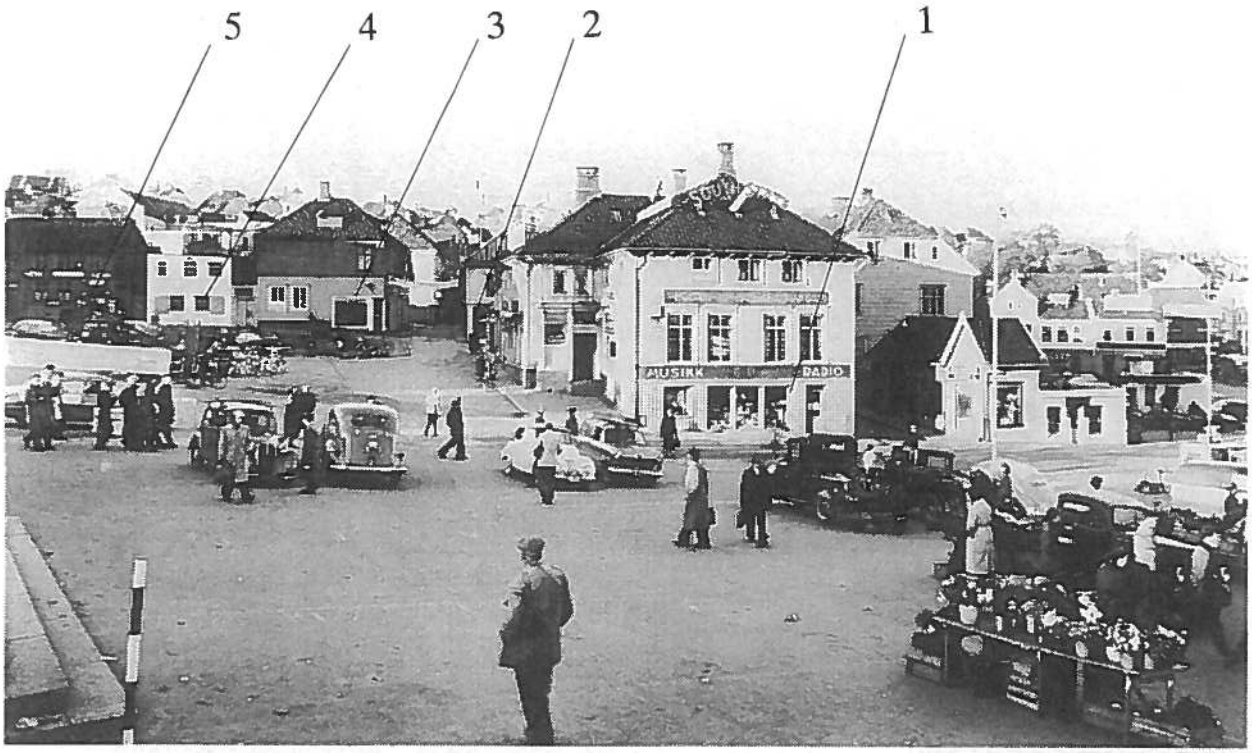

1. Ruuds musikkhandel 2. Hamres udstyrsforetning 3. Romsøes conditori 4. Romsøes bageri 5. Littla fru Kittelsen sin steintøy butikk.

Ruden (side 36) va rette plassen å gå om du va opptadde av sang og musikk og noder og sånn. Musikkbutikken te Ruud lå midt på torjå omtrent. Den Ruden eg huske va ein smilande ungdom me glimt i øya. Han hadde allti goe ti og et godt ord te oss ungar.

I etasjen unna Kaffistova hadde Ruud butikken sin.

Diana og Arne Hausken i butikken sin.

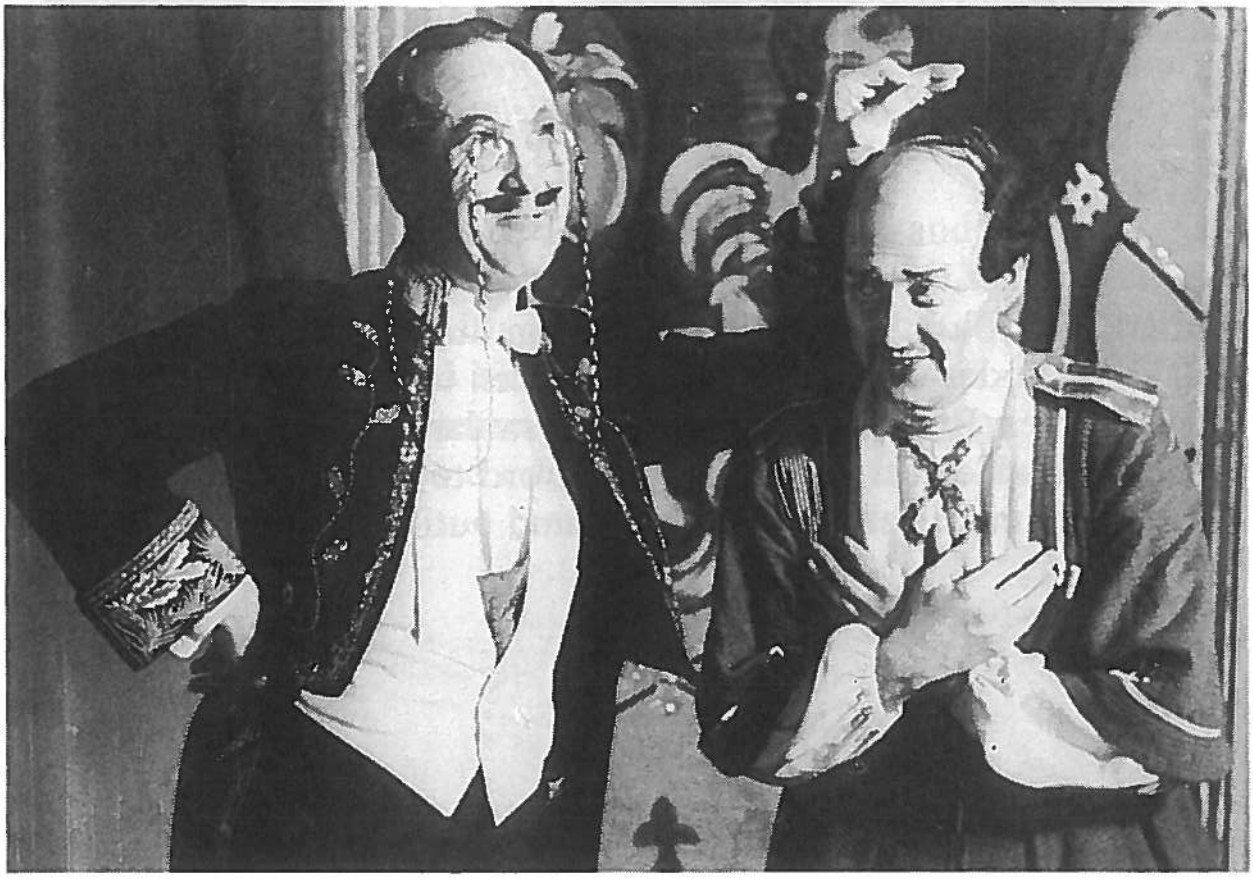

Arne Hausken og Ragnar Skreiner i Den glade enke på Rogaland Teater 1947-48.

1. Sirevåg sinn fiskabutikk 2. Håvarstein sin Kyddbutikk 3. Hausken si «snoba» 4. Kneipen sin brødbutikk.

Hausken (side 11) va den little butikken på søra hjørna av Lykkeveien og Brønngadå. Arne Hausken hette han så eide butikken. Det va han så sang den sangen om å droga makrell ifra luftå. Han va me å spelte revyer i Bjergsted.

Eg kan'kje huska at han sang eller spelte i butikken sin, men di va jysla greie å blie både han å kånå. De selde aviser, blader, frukt og sokelade. Å så hadde di tippingå nå den begynte. Itte at krigen va slutt blei det merr snob å få på merkene òg.

I våres familie gjømte me alt det goa te lørdagskvelden. Lørdag formiddag gjekk me te Hausken å valgte ud det me ville ha på merkene. Alt putta fru Hausken oppi ein brune papirpåse. Mamma satte påsen høgt oppe i kjøkkenskabet å nå kvelden kom delt u rondt det me hadde valgt oss ud hos Hausken. Eg ville nesten alltid ha ein Lorengrin, for det va det besta eg visste.

I dag selle di ikje lenger aviser å snob på søra hjørna av Lykkeveien og Brønngadå.

Diplom for god dyrebehandling

Stavanger og Rogaland Dyrebeskyttelsesforening har tildelt en dame og to menn diplom for god behandling av dyr og fugler. De tre er sjåførlærer Magne Evje Olsen som bl. a. reddet en hundevalp ut da det brant hjemme hos ham i Ledaalsgata, frk. Tora Moen, Andabakken 12 a og Ole Larsen, Johannes gata 11. De to siste er kjent som fuglevenner, som i årevis har sørget for å gi sine vingede venner mat.

Tora og Rusken slikke vårsol.

Tora made fuglar i 1989 på Hertervigs plass.

Tora (se side 24).

Tora, ja det e u Tora Moen det. Hu så hadde piccenesaren Rusken, og trekkspel.

Tora va glae i både dyr og ungar. I 1944/45 va u så heldige å få låne et foddegrafiabberat av ein kjenning. Då tenkt'u med ein gång at det va viktigt å foreviga ungane i strøge. Någen gånger treftes me i Strandadå. Og så tåga me udøve te Bjergsted med Tora og Rusken i spissen.

«Mød udføre u Tora klokkå tri. Pass på å få med dokker di små og.» Jentene løpte fra dør te dør, og så te at både store og små fekk værme. Det va'kje kverdagskost å ble foddegraferte i den tiå. Derfor fekk me allti fart på oss nå Tora va ude med abberate.

I dag e Tora blitt 76 år. Nå pass'u på at duene på Hertevigs plass får mad.

Internasjonalt sus i hermetikkfabrikken

Av STEIN HALVOR JUPSKÅS og PÅL CHRISTENSEN (foto)

– Dette blir noe annet enn våre lokaler i Brødregata!

Leder og nestleder i husstyret ved Internasjonalt Kultursenter (IKS) Gopal Char og A. Elamrani ser ut som to ekte optimister der de blir vist rundt i Sandvigå 27 av fritidskontorets Magne Nesvik. Snekkerene jobber på spreng i et miljø som oser av norsk tradisjon. Utenfor vinduet, en panoramautsikt over fjorden og byen. Senteret kan være innflyttingsklart alt til sommeren.

Sju prosent av Stavangers befolkning er utlendinger. Tilsammen finnes det 43 organisasjoner som ivaretar de ulike gruppenes interesser. Her, i den gamle hermetikkfabrikken, er det avsatt 400 kvadratmeter til IKS. Det betyr en radikal forbedring fra dagens trange og kummerlige forhold i Brødregata. I de lokalene er det til tider mer som minner om hermetikk.

Stavanger kommune er i ferd med å kontakte sju andre kommuner på Jæren, for om mulig å få til et samarbeid om kultursenteret over kommunegrensene.

– Vi ønsker at dette skal bli et sted der innvandrergruppene kan eksponere seg selv og sin kultur. Dette blir ikke et sted der de skal bli kjent med naboen på Sola eller på Bryne. Den integrasjonen skal og må skje i de enkelte kommuner. Når det gjelder innvandrernes mulighet for å komme i kontakt med hverandre, så mener vi at denne muligheten er liten ute i kommunene i dag. Om det bor noen få tamiler i Bjerkreim og noen få i Randaberg, hvorfor ikke la dem ha et felles treffpunkt i Stavanger, spør konsulent Magne Nesvik ved fritidskontoret.

– Det burde være lettere å få til et variert tilbud om aktiviteten ble samlet her i Sandvigå, sier han.

Fritidskontoret har alt vedtatt å gå inn for et interkommunalt samarbeid. Kulturstyret gjør høyst sannsynlig det samme førstkommende mandag.

– Jeg tror det vil være veldig viktig å få med også innvandrere fra flere kommuner. Uansett er det slik at Stavanger er en internasjonel by. Folk trekkes inn hit ligheten til å tilby dem noe, sier Char og Elamrani.

Lokalene i Sandvigå er tenkt utnyttet til en stor møtesal som også skal utnyttes til kafé.

– Det blir alt fra kjøttkaker og komle til cous-cous, lover Elamrani.

Et hjørne skal utnyttes til scene for opptredener. Dessuten skal det bli et kontorlandskap der de ulike organisasjonene vil få tildelt sine tider.

– I senteret ønsker vi å ha et bredt utvalg av aviser, blader og bøker på innvandrernes egne språk. Filmvisning er også aktuelt. Dessuten ser vi det som uhyre viktig å aktivisere tilbudet for kvinner og barn, sier Gopal Char.

Et slikt internasjonalt senter i Stavanger vil ikke bare henvende seg til innvandrere fra den tredje verden. Dette skal også være et sted for innvandrere som har kommet i forbindelse med oljevirksomheten, eller for den saks skyld svensker, dansker og finner som har forvillet seg til vår kyststripe. Stavanger kan med andre ord få et internasjonalt treffpunkt som ingen byer har maken til.

Stavanger Aftenblad 1988.

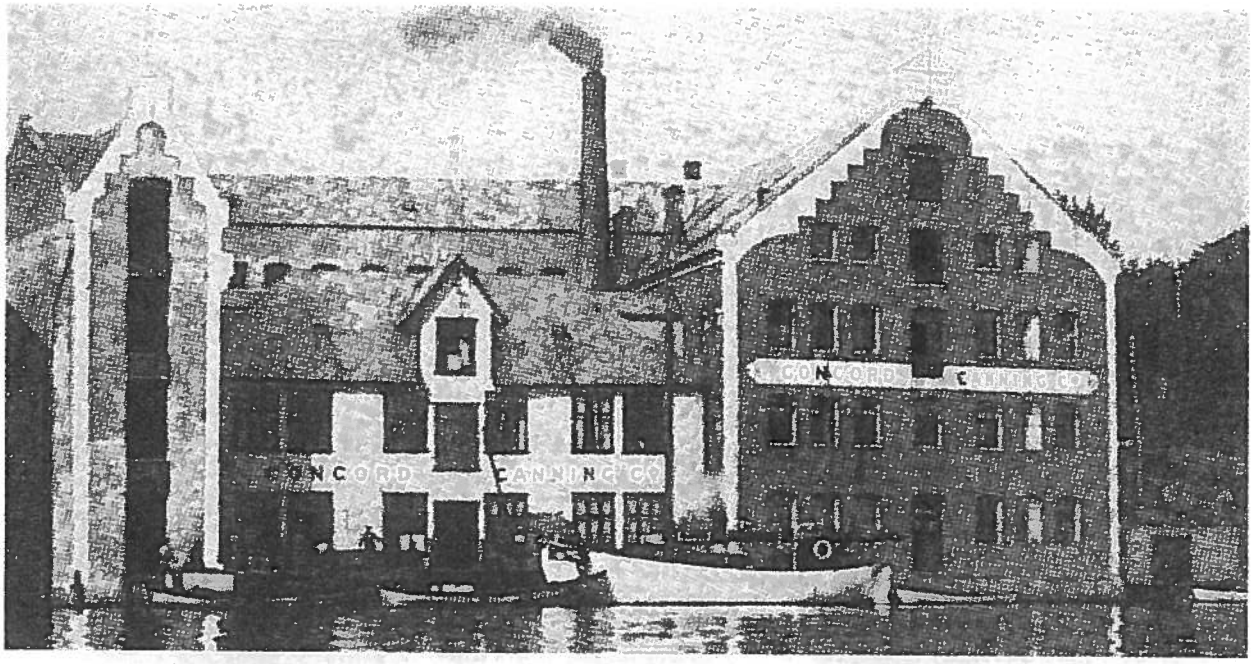

Concord Canning.

Sånn såg der ud i lokalene te Concord Canning i 1910. Det vákje adle hermetikkfabrikkar så hadde så lyse og trivelige lokaler.

Concord (side 23) va den gamle hermetikkfabrikken i Sandvigå me di tri store C'ane på veggen ud mod sjøkanten. Central Canning Compani va navnet. I dag kalle me an bare for Sandvigå 27. Tyskrane brukte bygningen te lager. Nå ska tage repareras og heile bygningen istandsettas. Sandvigå 27 ska bli et kulturelt kraftsentrum. Der ska bli et internasjonalt sus i den gamle Concorden, der hermetikkarbeiderskene med sine flittige fingrar la grunnlage for sardinbyens vekst og velstand.

Rudlå – langrenn arenaen våres. Navnå på ungane: Øyvind, Ada og Else Haagensen.

Rudlå (side 25) e heldigvis ennå ei lidå grønne lunga me blomsteranker, gras, busker og kratt. Den Rudlå eg skrive om ligge mydlå Sjømannshjemme og Tanke Svilandsgadå. Eg e ikje sikker på om blomsterankere va der i mai 1945. Eg kan ikje heilt huska det. Ligavel syns eg det har vært der i all mi ti. Om vinteren gjekk me på ski der, eller randt på isholka.

Skilte ud på huset så oppfordra oss te å komma.

Unna tage på «Lura» hang englane.

Lura (side 23) va plassen for kristelige møder. Eller du kunne sitta der å lesa bøger. Någen kallte Lura for Leså. Det retta navne va nokk Lesehjemme. Lerer Lura på Kampen skole holdt møder både for voksne å ungar. Han va jysla greie, men han olstra å kavte møje syns eg. Lurahuset va rødt. Det låg nederst i Lykkeveien, midt mydlå Lilleborg og Sannvigen skole. I dag e både skolen, leseverelse og såbefabrikken vekke. På tomtene te Lura og Lilleborg ska der byggas høyblokk.

Sandvigen skole. Skolen i strøge før Kampen skole kom. Mange har siden bodd i huset. Et av de siste husa i Lykkeveien.

Der **Sandvigen** skole (side 41) låg e der rundkjøring for bilar i dag. Menneskene må viga for bilen nå te dags. Eg va i Ny Ork for någen år siden. Der va der veier med seks kjørebanar. Om nåttå brukte me femten minutter fra Manhatten te der tanten min bodde. Nå folk slapp fra arbeid i tri fira tiå, brukte me tri timar.

Klinken va goe å renna i om vinteren.

Klinken (side 27) va den bratte Klinkenbergbakken så gjekk fra Olav Kyrresgadå og ner te Strandgadå. Bakken svingde litt på seg. Hvis du skulle gå ner, måtte du nesten springa enten du ville eller ei, så bratte va an. Eg tror nesten at bakken må ha gått der trappene mydlå det gamla biblioteket og den bygningen symmehallen e i.

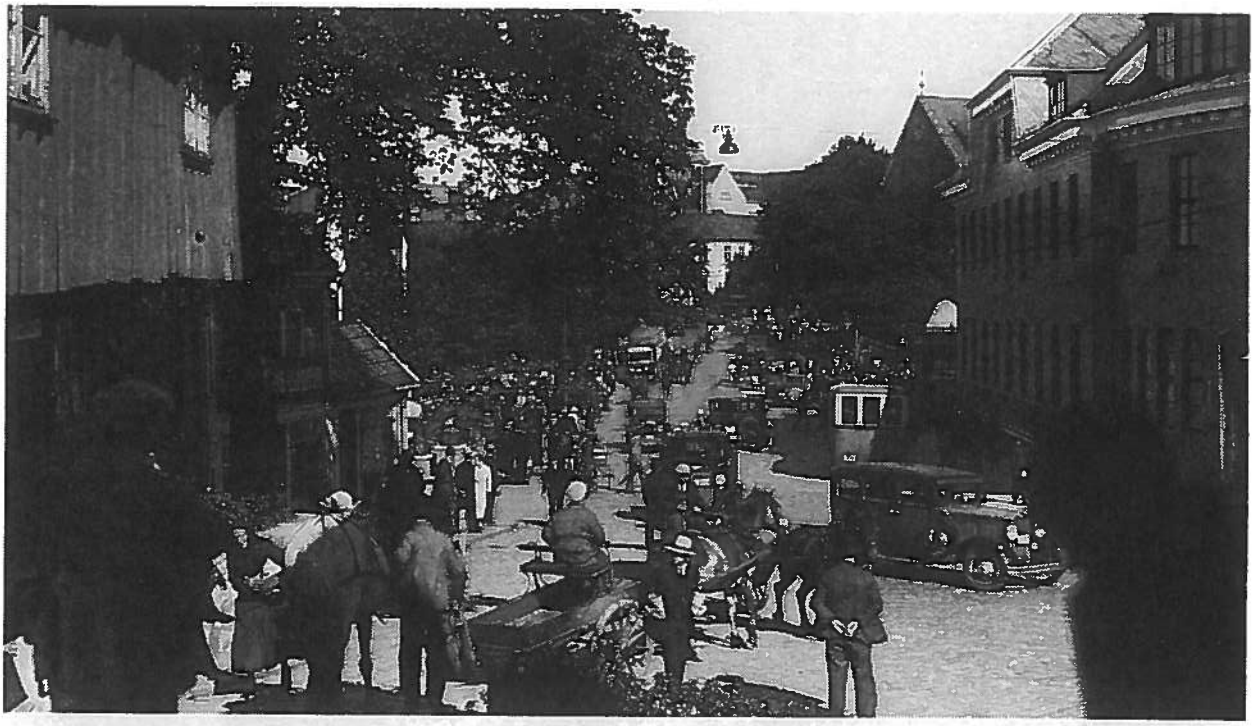

Den finasta delen av strøge før i tiå. Te høyre ligge posthuset. I enden av gadå ser me brannvaktå.

Kjerkegadå. Sparekassen te venstre. På andre sia brannvaktå.

Brannvaktå (side 35) lå tvers øve Domkjerkå. På norsiå av bygningen va der satt opp ein monter for kinoplakater. Monteren må ha stått omtrend der Hetland sparebank i dag avetere huser te salgs.

Sånn såg det ud i 1910 rundt Domkjerkå.

Fengsele (side 35) lå vegg i vegg me Sparekassen, tvers øve Domkjerkå. Kjerkegadå skilde Sparekassen og brannvaktå. I dag skille Kjerkegadå Sparekassen og Hetlandsbanken. Det hadde nok vært best me ein brannvakt mydlå bankane i dag og. Kjerkå kunne og passt litt bere på den deiliga jordå våres. Sånn at alt me eige og har, blitt rettferdigare fordelt mydlå menneskene i verden.

Friluftsscenen i Schancheholen

En gledens oase

Det kom en svenske til Stavanger midt på tredvetalet som skulle få stor innflytelse i byens liv de kommende år.

Mannen het Ernst Rundquist, en stor og romslig personlighet, dyktig forretningsmann, idérik og med et varmt hjerte.

De første gangene kom han hit med sitt omreisende tivoli, hvor de tradisjonelle lykkehjul, radiobiler, karuseller og allehånde gjøglere og artister trakk folk til Gamlingen eller Kiellands-tomten.

Sammen med Rundquist kom den barnløse et dansk ektepar og deres sønn, de bragte begrepet Hot Dogs til Stavanger. Familien Jensen slo seg ned i Stavanger, og drev i mange år sin salgsbod på Maldeveien like overfor Kunstforeningen.

Ernst Rundquist tapte sitt hjerte til Stavanger, her fant han en befolkning som etter hundreårs pietistisk mørke nesten hadde glemt å more seg og hungret etter folkelig og god underholdning.

Han fikk leie et større areal i Schancheholen, der hvor avkjøringen til motorveien i dag går - og her etablerte han Stavanger Fornøyelsespark.

Modellen var de svenske folkeparkene med friluftsscene, teater, dansebane og restaurant i tillegg til de tradisjonelle fornøyelses-aktiviteter.

Naturlig nok hevet det seg sterke kritiske røster, både i byens styrende organer og i avisene - nå var «synden» i ferd med å bli etablert i Stavanger.

Mens Ernst Rundquist taklet også dette på sin karakteristisk elegante måte; han inviterte byens notabiliteter til åpningen som ble holdt i meget kultiverte former - de kritiske borgere fikk med seg hver sitt partoutkort - og byen var blitt ett lyspunkt rikere.

Og Rundquist holdt stylen. Som konferansier på hovedscenen knyttet han til seg den elegante Olav Wilhelms, tidligere kjent som habil mellomdistanseløper med norsk mesterskap og rekord på 1500 meter, da som Olav Wilhelmsen. Han ble et fargerikt innslag, ikke bare på scenen i Fornøyelsen, men også som «herre på byen» hvor han smilende og elegant sjarmerte alle.

Wilhelms og Rundquist arbeidet godt sammen og hentet til byen en rekke kjente kunstnere som opptrådte på hovedscenen. Her hørte jeg for første gang Griegs A-mollkonsert med Ivar Johnsen som solist, Erling Krogh sang seg rett inn i hjertene på Stavangerne med både operette- og opera-arier, begge akompagnert av Stavanger Byorkester med Gunnar Knutsen som dirigent. Ellers opplevde vi enkeltkonserter i fin blanding av seriøs og lødig underholdning.

På den overfylte danseplanen spilte Finn Vålands orkester og mang en ungdom fra den tiden tok sine første valsetrinn eller møtte sine tilkommende i en smektende tango på plankegulvet i Fornøyelsen.

En attraksjon som jeg aldri vil glemme var et fantastisk byggverk i miniatyr av en kullgruve. Konstruktøren som selv hadde arbeidet i en gruve hadde bygget det hele korrekt opp i detalj og fortalt levende om dette for oss så ukjente samfunn.

Foruten alt juggelet var parken også en oase med blomster og trær, kunst av forskjelling art og nesten fri for tyskere under krigen. Nettop i disse årene drev Ernst Rundquist en virksomhet som få visste noe om. Han organiserte - og finansierte gavepakker med mat og klær til familier som hadde sine forsørgere i fengsel eller i konsentrasjonsleir - de visste ingenting hvor pakkene kom fra.

Det var tap for byen da Rundquist etter krigen måtte flytte fra Schancheholen til Bjergsted - det ble aldri det samme.

– Ernst Rundquist bodde i Stavanger til sin død og etterlot seg bare gode minner til en generasjon som i dag er blitt eldre mennesker.

Burde det ikke være plass fo et gatenavn i Stavanger etter mann som i mørk og trist bragte gleden til vår by?

Halvor Peder

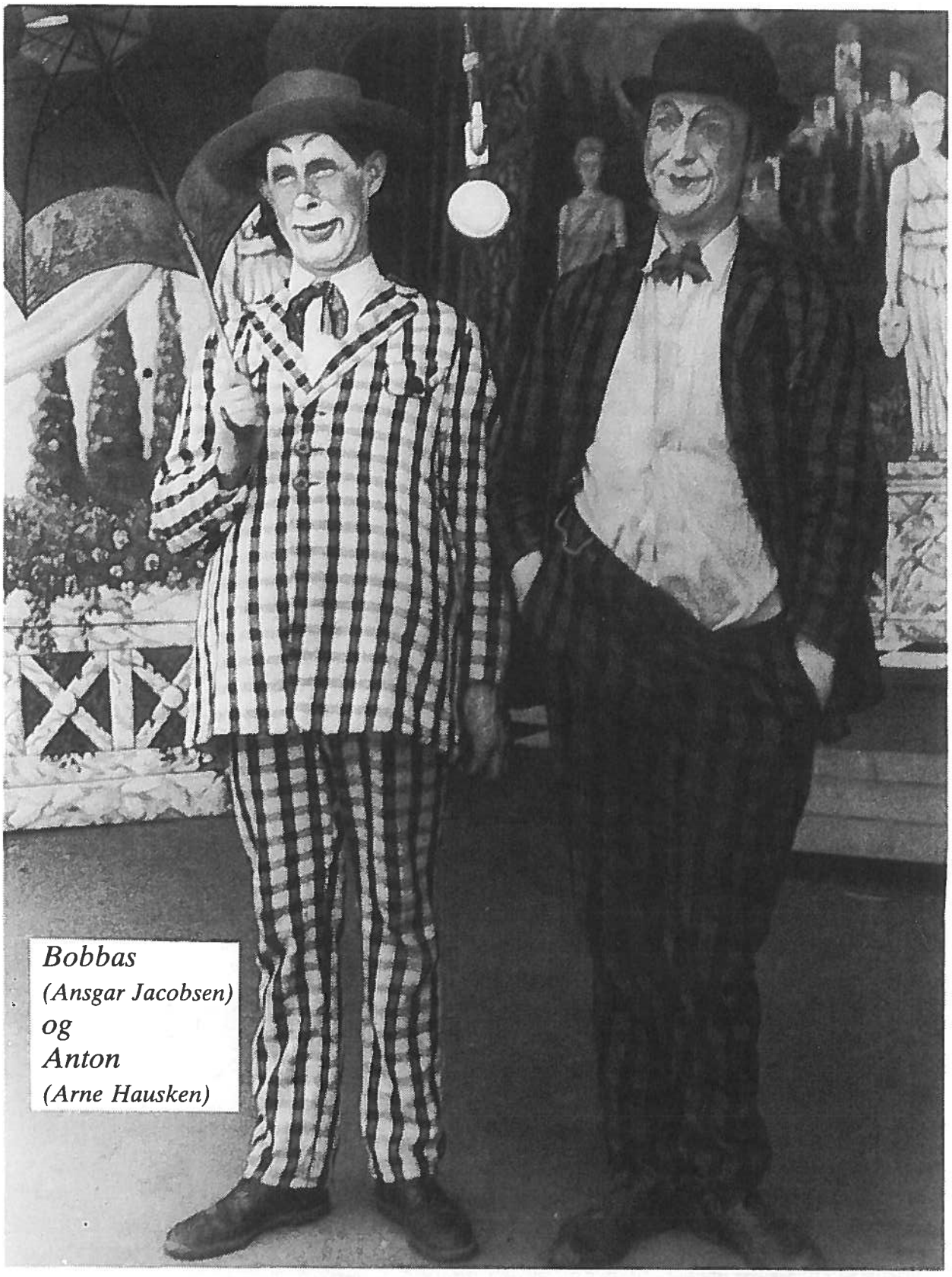

Bobbas
(Ansgar Jacobsen)
og
Anton
(Arne Hausken)

Fornøyelsesparken (side 44) lå ude i Skankeholen, sør for Mosvatnet, på venstra siå av Ullandhaugveien. Ligge SIF stadion der parken va mon tro? Bilane har stukke av me ein store del av dette område òg.

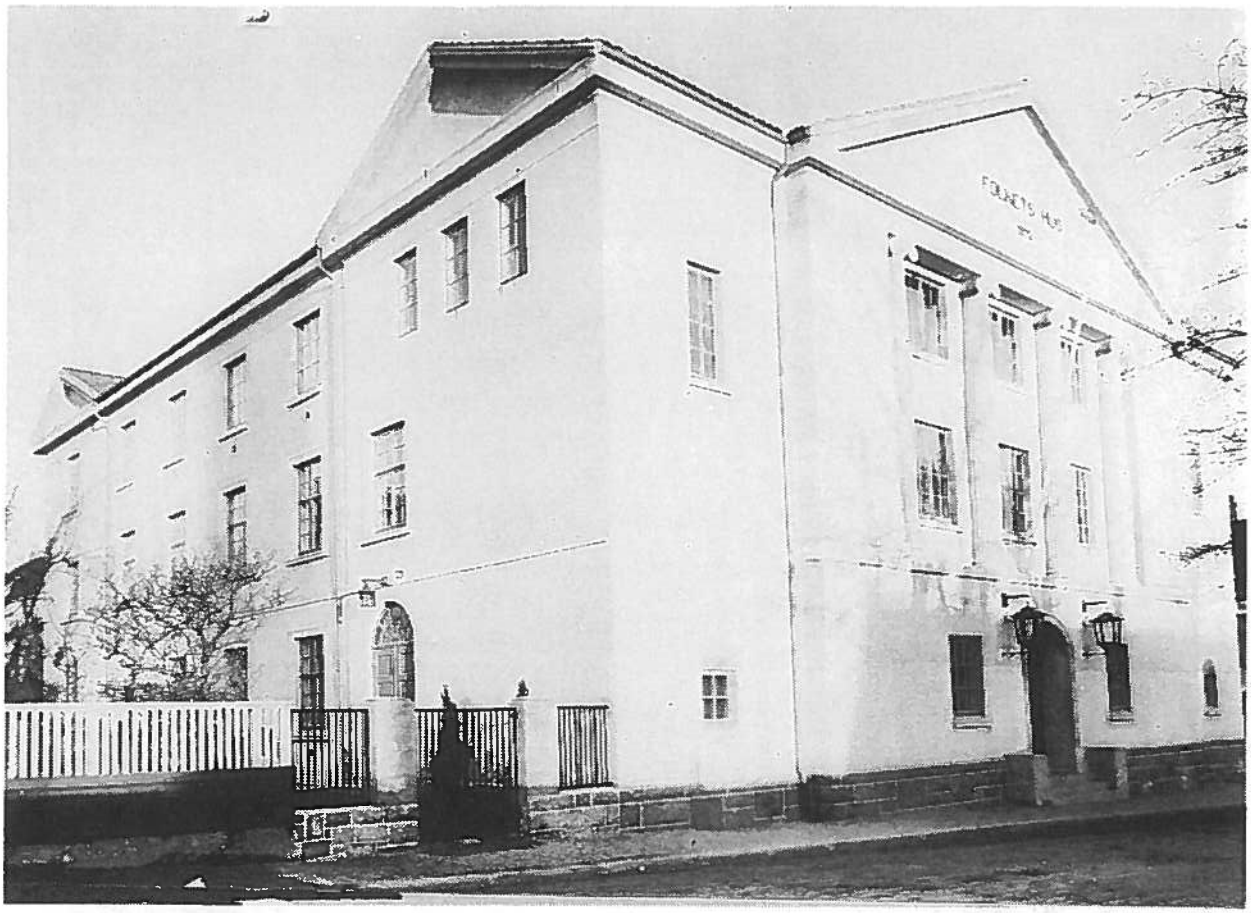

Sånn såg «Folken» ud i mai 1945. E de'kje fint? Te høyre lå Frøkenstiftelsen.

Frøkenstiftelsen

Frøknane sin hage.

Frøkenstiftelsen (side 46) et koseligt trehus me verandaer bygd rundt ein fine hage, blei reve for å rydda plass te et digert hotell. Hoteller så me har merr enn nok av i byen.

Ugifte damer bodde på Frøkenstiftelsen. På hjørna av huset, på Lykkeveisiå, hang ein svære blyant. Det sko bety at der va tegneskole i huset.

I krigen hadde me skole der. Eg begyndte i fysste klasse på Frøkenstiftelsen. Eg huske kor spennande det va. Der va varmt og fint ver den dagen, og eg hạddepå meg ein fine kvide kjole med små blåe blomster i.

I dag ligge SAS hotelle på tomtå.

Gledestog 7. og 8. mai 1945.

Mai glede.

Doktor og beboere på Hiimsmoen i frigjøringå.

Hiimsmoen Sanatorium (side 41)
Ikje adle kunne feira freden og 17. mai hjemma hos seg sjøl. Anne Marie sin tante, og follt av ongar og voksne hadde tuberkulose, eller tering så någen kallte det. Mange store og små øvelevde ikje. Billedene du ser e fra Hiimsmoen Sanatorium i Suldal.

Sånn hadde me det før i tidå på Lykkeveien.

Ingen vil ha krig. Adle vil ha fred. Tror ikje du og det? Koffer e der då så mange krigar i verden? Koffer må så mange unge guttar gå ud å dreba? Di vil jo i grunnen ikje det. Kem e det så bestemme at di ska? Kem e det så bestemme i verdenen våres? Kem e det så har maktå? Koss bler jenter lert opp te å tenka? Koss bler guttar lert opp te å tenka? E der någen forskjell?

Jentene e i ein aen verden, sa ein liden fem års gutt te leraren i barnehagen sin. Har han rett i det? E jentene og kvinnene i ein verden, og guttane og mennene i ein aen? Ska me prøva å finna ud av det? Om me finne ud at det e sånn, ska me ta det besta fra begge verdene, og setta det samen? Ska me dela på omsorgen og maktå, og bry oss så møje om kverandre at det blir slutt på ødeleggelsen av den deiliga jordå våres. Slutt på krigen. Og nok mad te adle. Adle kan me gjør någe, tror eg, for å retta opp feilå.

17. mai i år e det 175 år siden Norge fekk sin egen grunnlov. Gratulere jenter og gutter, kvinner og menner, med jubileet.

La me ønsk' oss lykke te med videre udvikling av grunnloven. Eg håbe «Lykkeveien» blir te både hygge og nytte. Mange takk te adle så har gitt bidrag i form av tanker, og minner, billeder, gratis arbeide og penger. Uden denne støtten kunne bogå ikje blitt te.

Me ska
Bera live
Lyfta drømmen

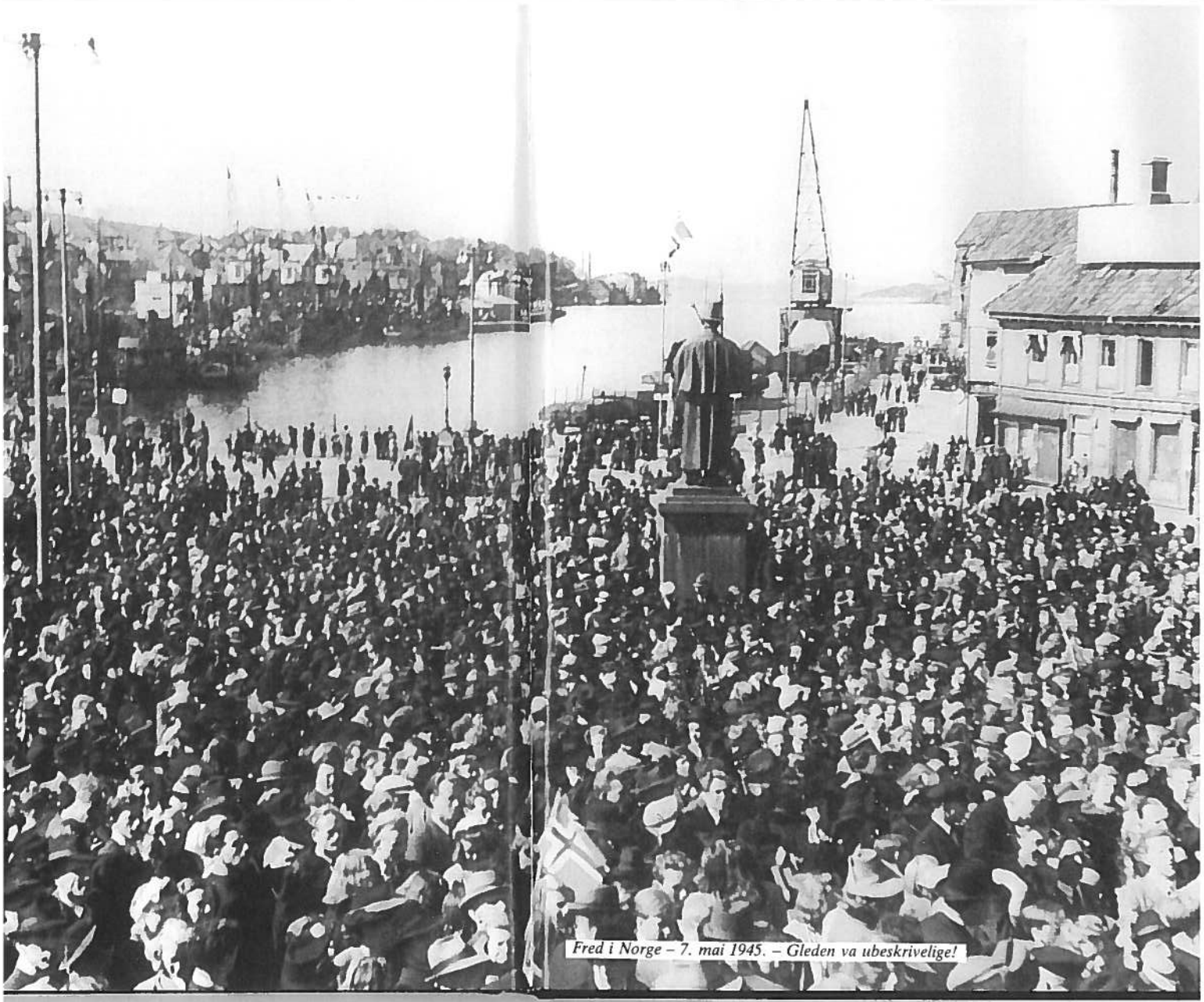

Fred i Norge – 7. mai 1945. – Gleden va ubeskrivelige!